

Daniel 2

Visul lui Nebucadnețar

Visul lui Nebucadnețar și pretențiile acestuia de la înțelepții Babilonului

¹În al doilea an al domniei lui Nebucadnețar, Nebucadnețar a avut niște visuri. Duhul îi era turburat, și i-a perit somnul. ²Împăratul a poruncit să cheme pe vrăjitori, pe cititorii în stele, pe descântători și pe Haldei, ca să-i spună visurile. Ei au venit, și s-au înfățișat înaintea împăratului. ³Împăratul le-a zis: „Am visat un vis; duhul îmi este turburat, și aș vrea să știu visul acela”. ⁴Haldeii au răspuns împăratului în limba aramaică: „Veșnic să trăiești, împărate! Spune robilor tăi visul, și-ți vom arăta tâlcuirea lui!” ⁵Împăratul a luat iarăș cuvântul și a zis Haldeilor: „Mi-a scăpat din minte lucrul acela: dacă nu-mi veți face cunoscut visul și tâlcuirea lui, veți fi făcuți bucăți, și casele voastre vor fi prefăcute într-un morman de murdării. ⁶Dar dacă-mi veți spune visul și tâlcuirea lui, veți primi de la mine daruri și răsplătiri, și mare cinste. De aceea, spuneți-mi visul și tâlmăcirea lui!” ⁷Ei au răspuns a doua oară: „Să spună împăratul robilor săi visul, și i-l vom tâlmăci!” ⁸Împăratul a luat iarăș cuvântul și a zis: „Văd, cu adevărat, că voiți să câștigați vreme, pentru că vedeți că lucrul mi-a scăpat din minte. ⁹Dacă deci nu-mi veți spune visul, vă așteaptă pe toți aceeași soartă, fiindcă vreți să vă înțelegeți ca să-mi spuneți minciuni și neadevăruri, până se vor schimba vremurile. De aceea, spuneți-mi visul, ca să știu dacă sunteți în stare să mi-l și tâlcuiți!” ¹⁰Haldeii au răspuns împăratului: „Nu este nimeni pe pământ, care să poată spune ce cere împăratul; de aceea niciodată nici un împărat, oricât de mare și puternic ar fi fost, n-a cerut așa ceva de la nici un vrăjitor, cititor în stele sau Haldeu!” ¹¹Ce cere împăratul este greu; nu este nimeni care să spună lucrul acesta împăratului, afară de zei, a căror locuință nu este printre muritori!” ¹²La auzul acestor cuvinte, împăratul s-a mâniat, și s-a supărat foarte tare. A poruncit să piardă pe toți înțelepții Babilonului. ¹³Hotărârea ieșise, înțelepții începuseră să fie omorâți, și căutau și pe Daniel și pe tovarășii lui, ca să-i piardă.

Cei patru cer lui Dumnezeu descoperirea visului și tâlcuirea lui

¹⁴Atunci Daniel a vorbit cu minte și cu judecată lui Arioc, căpetenia străjerilor împăratului, care ieșise să omoare pe înțelepții Babilonului. ¹⁵A luat cuvântul și a zis lui Arioc, căpitanul împăratului: „Pentru ce a dat împăratul o poruncă atât de aspră?” Arioc a spus lui Daniel cum stau lucrurile. ¹⁶Și Daniel s-a dus la împărat, și l-a rugat să-i dea vreme ca să dea împăratului tâlcuirea. ¹⁷Apoi Daniel s-a dus în casa lui, și a

spus despre lucrul acesta tovarășilor săi Hanania, Mișael și Azaria, ¹⁸rugându-i să ceară îndurarea Dumnezeului cerurilor pentru această taină, ca să nu piară Daniel și tovarășii săi odată cu ceilalți înțelepți ai Babilonului. ¹⁹După aceea i s-a descoperit lui Daniel taina într-o vedenie în timpul nopții. Și Daniel a binecuvântat pe Dumnezeul cerurilor. ²⁰Daniel a luat cuvântul și a zis: „Binecuvântat să fie Numele lui Dumnezeu, din vecinicie în vecinicie! A Lui este înțelepciunea și puterea. ²¹El schimbă vremurile și împrejurările; El răstoarnă și pune pe împărați; El dă înțelepciune înțelepților și pricepere celor pricepuți! ²²El descoperă ce este adânc și ascuns; El știe ce este în întunec, și la El locuiește lumina. ²³Pe Tine, Dumnezeul părinților mei, Te slăvesc și Te laud că mi-ai dat înțelepciune și putere, și mi-ai făcut cunoscut ce Ți-am cerut noi; căci ne-ai descoperit taina împăratului!” ²⁴După aceea, Daniel s-a dus la Arioc, căruia îi poruncise împăratul să piardă pe înțelepții Babilonului; s-a dus, și i-a vorbit așa: „Nu pierde pe înțelepții Babilonului! Du-mă înaintea împăratului, și voi da împăratului tâlcuirea!” ²⁵Arioc a dus degrabă pe Daniel înaintea împăratului, și i-a vorbit așa: „Am găsit între prinșii de război ai lui Iuda un om care va da împăratului tâlcuirea!” ²⁶Împăratul a luat cuvântul și a zis lui Daniel, care se numea Belșațar: „Ești tu în stare să-mi spui visul pe care l-am visat și tâlcuirea lui?” ²⁷Daniel a răspuns înaintea împăratului, și a zis: „Ce cere împăratul este o taină pe care înțelepții, cititorii în stele, vrăjitorii și ghicitorii nu sunt în stare s-o descopere împăratului. ²⁸Dar este în ceruri un Dumnezeu, care descopere tainele, și care face cunoscut împăratului Nebucadnețar ce se va întâmpla în vremurile de pe urmă. Iată visul tău și vedeniile pe cari le-ai avut în patul tău.

Visul

²⁹În patul tău, împărate, Ți-au venit în minte gânduri cu privire la cele ce vor fi după aceste vremuri; și Cel ce descopere tainele Ți-a făcut cunoscut ce se va întâmpla. ³⁰Însă dacă mi s-a descoperit taina aceasta, nu înseamnă că este în mine o înțelepciune mai mare decât a tuturor celor vii, ci pentru ca să se dea împăratului tâlcuirea ei, și să afli ce-ți dorește inima să știi. ³¹Tu, împărate, te uitai, și iată că ai văzut un chip mare. Chipul acesta era foarte mare, și de o strălucire nemai pomenită. Stătea în picioare înaintea ta, și înfățișarea lui era înfricoșătoare. ³²Capul chipului acestuia era de aur curat; pieptul și brațele îi erau de argint; pantecele și coapsele îi erau de aramă; ³³fluierele picioarelor, de fer; picioarele, parte de fer, și parte de lut. ³⁴Tu te uitai la el, și s-a dezlipit o piatră, fără ajutorul vreunei mâni, a izbit picioarele de fer și de lut ale chipului, și le-a făcut bucăți. ³⁵Atunci ferul, lutul, arama, argintul și aurul s-au sfărâmat împreună, și s-au făcut ca pleava din arie vară; le-a luat vântul, și nici urmă nu s-a mai găsit din ele. Dar piatra, care sfărâmasese chipul, s-a făcut un munte mare, și a umplut tot pământul. ³⁶Iată visul. Acum îi vom spune și tâlcuirea înaintea împăratului.

Tâlcuirea visului

³⁷Tu, împărate, ești împăratul împăraților, căci Dumnezeul cerurilor Ți-a dat împărăție, putere, bogăție și slavă. ³⁸El Ți-a dat în mâni, ori unde locuiesc ei, pe copiii oamenilor, fiarele câmpului și păsările cerului, și te-a făcut stăpân peste toate acestea: tu ești capul de aur! ³⁹După tine, se va ridica o altă împărăție, mai neînsemnată decât a ta; apoi o a

treia împărăție, care va fi de aramă, și care va stăpâni peste tot pământul. ⁴⁰Va fi o a patra împărăție, tare ca ferul; după cum ferul sfărâmă și rupe totul, și ea va sfărâma și va rupe totul, ca ferul care face totul bucăți. ⁴¹Și după cum ai văzut picioarele și degetele picioarelor parte de lut de olar și parte de fer, tot așa și împărăția aceasta va fi împărțită; dar va rămâne în ea ceva din tăria ferului, tocmai așa cum ai văzut ferul amestecat cu lutul. ⁴²Și după cum degetele de la picioare erau parte de fer și parte de lut, tot așa și împărăția aceasta va fi în parte tare și în parte plâpândă. ⁴³Dacă ai văzut ferul amestecat cu lutul, înseamnă că se vor amesteca prin legături omenești de căsătorie, dar nu vor fi lipiți unul de altul, după cum ferul nu se poate uni cu lutul. ⁴⁴Dar în vremea acestor împărați, Dumnezeul cerurilor va ridica o împărăție, care nu va fi nimicită niciodată, și care nu va trece supt stăpânirea unui alt popor. Ea va sfărâma și va nimici toate acele împărății, și ea însăși va dăinui vecinic. ⁴⁵Aceasta înseamnă piatra, pe care ai văzut-o dezlipindu-se din munte, fără ajutorul vreunei mâni, și care a sfărâmat ferul, arama, lutul, argintul și aurul. Dumnezeul cel mare a făcut deci cunoscut împăratului ce are să se întâmple după aceasta. Visul este adevărat, și tâlcuirea lui este temeinică”.

Răspunsul lui Nebucadnețar

⁴⁶Atunci împăratul Nebucadnețar a căzut cu fața la pământ și s-a închinat înaintea lui Daniel, și a poruncit să i se aducă jertfe de mâncare și miresme. ⁴⁷Împăratul a vorbit lui Daniel și a zis: „Cu adevărat, Dumnezeul vostru este Dumnezeul dumnezeilor și Domnul împăraților, și El descopere tainele, fiindcă ai putut să descoperi taina aceasta! ⁴⁸Apoi împăratul a înălțat pe Daniel, și i-a dat daruri multe și bogate; i-a dat stăpânire peste tot ținutul Babilonului, și i-a pus ca cea mai înaltă căpetenie a tuturor înțelepților Babilonului. ⁴⁹Daniel a rugat pe împărat să dea grija trebilor ținutului Babilonului în mâna lui Șadrac, Meșac și Abed-Nego. Daniel însă a rămas la curtea împăratului (Dan. 2:1-49).

2: 1-13 Visul lui Nebucadnețar și pretențiile acestuia de la înțelepții Babilonului

În 1:4, există precizarea conform căreia planul lui Nebucadnețar era ca acesta să-i crească pe tinerii recrutați de Așpenaz, căpetenia famenilor și dregătorilor săi, „timp de trei ani, după care aveau să fie în slujba împăratului” (1:5). Probabil că exista o formă de învățământ prin care se pregăteau slujitorii împăratului. Iar faptul că Daniel și tovarășii lui au intrat sub incidența poruncii date de împărat de a-i pierde pe toți înțelepții Babilonului (vezi 2:13) ne-ar putea lăsa să credem că aceștia fuseseră deja primiți în slujba împăratului. Comparația dintre cele afirmate în capitolul 1 și 2 a dus la multe discuții în rândul exegeților. O parte dintre ei²⁹ găsesc în text o contradicție imposibil de rezolvat. În schimb, alții nu văd niciun fel de

²⁹ Vezi, de pildă, J. A. Montgomery, *A Critical and Exegetical Commentary on the Book of Daniel*, The International Critical Commentary, Edinburgh, T & T Clark, 1964 (Ediția originală, New York, 1927), p. 140-141.

contradicții în text. John F. Walvoord, urmându-i pe Wiseman, Thiele și Finegan, acceptă următorul calendar al evenimentelor:

- „Mai- iunie 605 î.Hr.: victoria Babilonului asupra Egiptului la Carchemiș;
iunie-august 605 î.Hr.: căderea Ierusalimului în mâinile lui Nebucadnețar și ducerea în robie a lui Daniel și a tovarășilor lui;
7 septembrie 605 î.Hr.: Nebucadnețar, prințul moștenitor și generalul armatelor babiloniene, ocupă tronul Babilonului, după moartea tatălui său, Nabopolassar;
7 septembrie 605 î.Hr. până în luna Nisan (mart.-apr.) 604 î.Hr.: anul ascensiunii lui Nebucadnețar ca împărat – [an care, nefiind complet, nu se socotea în anele babiloniene] – și primul an al școlarizării lui Daniel; Nisan (mart.-apr.) 604 î.Hr. până în luna Nisan (mart.-apr.) 603 î.Hr.: primul an al domniei lui Nebucadnețar – [conform analelor babiloniene] – și al doilea an al școlarizării lui Daniel;
Nisan (mart.-apr.) 603 î.Hr. până în luna Nisan (mart.-apr.) 602 î.Hr.: al doilea an al domniei lui Nebucadnețar și al treilea an al școlarizării lui Daniel, de asemenea, anul în care Nebucadnețar a avut visele”.³⁰

Astfel, al doilea an al domniei lui Nebucadnețar ar fi putut fi al treilea an de curs al celor patru tineri, dacă ținem cont de faptul că anele babiloniene nu socotesc decât anii plini de domnie ai împăraților Babilonului. Deși a doua parte a anului 605 î.Hr. nu a intrat în socotirea anilor de domnie ai lui Nebucadnețar, Daniel și tovarășii lui nu au stat degeaba. Împăratul nu avea vreme de pierdut. Așa se face că al doilea an de domnie al lui Nebucadnețar poate fi socotit drept al treilea an de curs al celor patru și anul punerii acestora în slujba împăratului.

Dar nici chiar ideea că Daniel și tovarășii lui au fost primiți mai repede în slujba împăratului nu este inexplicabilă. Se spune că tinerii aceștia au fost aduși la împărat la vremea sorocită de el. Să fi fost oare această vreme sfârșitul cursului sau împăratul a mai stat de vorbă cu ei și pe parcurs? Astfel de întrebări nu sunt ușoare și probabil că nu vom avea niciodată răspuns la ele. Având însă în vedere faptul că la discuția care a avut loc între împărat, Daniel și cei trei tovarăși ai lui împăratul „îi găsea de zece ori mai destoinici decât toți vrăjitorii și cititorii în stele, cari erau în toată împărăția lui” (1:20), nu ar fi de mirare ca Nebucadnețar să se fi hotărât să-i

³⁰ John F. Walvoord, *Daniel - The Key to Prophetic Revelation*, Moody Press, Chicago, 1971, p. 46. În comentariul său pe *Daniel*, Joyce G. Baldwin afirmă că „felul ebraic de a socoti anii de domnie, ținând cont și de fracțiunile de an și socotindu-le ca un an plin de domnie, s-ar fi referit la acest an ca la al treilea an de domnie al împăratului, și cei «trei ani» din 1:5 ar fi fost atunci împliniți” (Joyce G. Baldwin, *Daniel*, I. V. P., Leicester, 1978, p. 85).

angajeze pe cei patru în slujba lui, poate, ceva mai repede. Așa se face că al doilea an al domniei lui Nebucadnețar îi găsește pe cei trei în slujba acestuia:

¹În al doilea an al domniei lui Nebucadnețar, Nebucadnețar a avut niște visuri. Duhul îi era turburat, și i-a perit somnul. ²Împăratul a poruncit să cheme pe vrăjitori, pe cititorii în stele, pe descântători și pe Haldei, ca să-i spună visurile. Ei au venit, și s-au înfățișat înaintea împăratului. ³Împăratul le-a zis: „Am visat un vis; duhul îmi este turburat, și aș vrea să știu visul acela”. ⁴Haldeii au răspuns împăratului în limba aramaică: „Vecinic să trăiești, împărate! Spune robilor tăi visul, și-ți vom arăta tâlcuirea lui!” ⁵Împăratul a luat iarăș cuvântul și a zis Haldeilor: „Mi-a scăpat din minte lucrul acela: dacă nu-mi veți face cunoscut visul și tâlcuirea lui, veți fi făcuți bucăți, și casele voastre vor fi prefăcute într-un morman de murdării. ⁶Dar dacă-mi veți spune visul și tâlcuirea lui, veți primi de la mine daruri și răsplătiți, și mare cinste. De aceea, spuneți-mi visul și tâlcuirea lui!” ⁷Ei au răspuns a doua oară: „Să spună împăratul robilor săi visul, și i-l vom tâlmăci!” ⁸Împăratul a luat iarăș cuvântul și a zis: „Văd, cu adevărat, că voiți să câștigați vreme, pentru că vedeți că lucrul mi-a scăpat din minte. ⁹Dacă deci nu-mi veți spune visul, vă așteaptă pe toți aceeași soartă, fiindcă vreți să vă înțelegeți ca să-mi spuneți minciuni și neadevăruri, până se vor schimba vremurile. De aceea, spuneți-mi visul, ca să știu dacă sunteți în stare să mi-l și tâlcuiți!” ¹⁰Haldeii au răspuns împăratului: „Nu este nimeni pe pământ, care să poată spune ce cere împăratul; de aceea niciodată nici un împărat, oricât de mare și puternic ar fi fost, n-a cerut așa ceva de la nici un vrăjitor, cititor în stele sau Haldeu! ¹¹Ce cere împăratul este greu; nu este nimeni care să spună lucrul acesta împăratului, afară de zei, a căror locuință nu este printre muritori!” ¹²La auzul acestor cuvinte, împăratul s-a mâniat, și s-a supărat foarte tare. A poruncit să piardă pe toți înțelepții Babilonului. ¹³Hotărârea ieșise, înțelepții începuseră să fie omorâți, și căutau și pe Daniel și pe tovarășii lui, ca să-i piardă (Dan. 2:1-13).

La o primă lectură a textului, cererea lui Nebucadnețar – „Am visat un vis; duhul îmi este turburat, și aș vrea să știu visul acela” (3, s.n.) – pare absurdă, iar, în ultimă instanță, înțelepții Babilonului nu se feresc să i-o spună: „Haldeii au răspuns împăratului: «Nu este nimeni pe pământ, care să poată spune ce cere împăratul; de aceea, niciodată, nici un împărat, oricât de mare și puternic ar fi fost, n-a cerut așa ceva de la nici un vrăjitor, cititor în stele sau Haldeu! Ce cere împăratul este greu; nu este nimeni care să spună lucrul acesta împăratului, afară de zei, a căror locuință nu este printre muritori»” (2:10-11). Dar împăratul nu se lasă impresionat de afirmațiile lor și poruncește ca toți înțelepții Babilonului să fie omorâți. Acest mod capricios al împăratului de a se purta cu slujitorii lui pare nerealist. Dar la o lecturare mai atentă, putem face totuși câteva observații pertinente. Într-adevăr, Nebucadnețar a avut un vis, și nu un vis oarecare. Mai mult, textul vorbește despre visuri, la plural. Este deci posibil ca acest vis să fi revenit în mod obsedant, iar lucrul acesta a tulburat duhul împăratului, încât i-a pierit somnul. Împăratul a intuit, probabil, importanța visului și ultimul lucru pe care și l-ar fi dorit era o tâlmăcire neadevărată. Or, tocmai lucrul acesta a dorit să-l evite prin cererea lui aparent absurdă: „Dacă deci nu-mi veți spune visul, vă așteaptă pe toți aceeași soartă, fiindcă vreți să vă înțelegeți ca să-mi spuneți minciuni și neadevăruri, până se vor

schimba vremurile. De aceea, spuneți-mi visul, *ca să știu dacă sunteți în stare să mi-l și tâlcuiți*” (9, s.n.).

Interpretarea visurilor era o problemă extrem de subiectivă. Nefiind un credul, Nebucadnețar nu s-a lăsat tras pe sfoară de vrăjitorii și cititorii în stele angajați în slujba sa. La urma urmelor, cererea lui nu contrazicea cu nimic foaia de sarcini a postului pe care toți aceștia erau angajați în împărăția sa. Însuși titlul pe care și-l arogau – vrăjitori și cititori în stele și ghicitori³¹ – îi obliga să ia în serios cererea împăratului. La urma urmelor, toți aceștia aveau pretenția că au capacitatea de a rezolva lucrurile pe cu totul alte planuri decât ar fi făcut-o muritorii de rând. Or, tocmai pentru lucrul acesta îi plătea împăratul. Iar acum că sufletul său era tulburat din pricina viselor lui, el le-a cerut înțelepților să le ghicească și să i le interpreteze. Afară de faptul că Nebucadnețar își propusese să facă reduceri drastice de personal în rândul acelor care umflau statele de plată ale imperiului și a căror slujbă era greu, dacă nu imposibil de măsurat, visul pe care l-a avut trebuie să fi lăsat o impresie foarte profundă asupra împăratului. Iar lucrul acesta nu este de mirare, atunci când ascultăm tâlcuirea lui de către Daniel. Într-adevăr, Dumnezeu îi descoperise împăratului planurile Sale privind derularea istoriei. Și el nu se sfiește acum să recunoască că duhul îi era tulburat tocmai din pricina a ceea ce visase.

De-a lungul întregii cărți, autorul prezintă un conflict între două tipuri de înțelepciuni: cea a Babilonului și cea a oamenilor cu teamă de Dumnezeu. Iar această confruntare începe să se întrezărească încă de la începutul cărții. La întrevădarea dintre Daniel și tovarășii lui cu Nebucadnețar, acesta din urmă îi găsește pe cei patru „de zece ori mai destoinici decât [pe] toți vrăjitorii și cititorii în stele, cari erau în toată împărăția lui” (1:20, n.n.). Iar afirmația din 1:17 – „Dumnezeu a dat acestor patru tineri știință și pricepere pentru tot felul de scrieri, și înțelepciune; mai ales însă a făcut pe Daniel priceput în toate vedeniile și în toate visele” – ne face să ne întrebăm dacă nu cumva tocmai sursa înțelepciunii celor patru se vrea subliniată de autorul cărții. Lucrul acesta capătă și mai multă forță în lumina felului în care se încheie cartea *Daniel*: „Cei înțelepți vor străluci ca strălucirea cerului, și cei ce vor învăța pe mulți să umbre în neprihănire vor străluci ca stelele, în veac și în veci de veci” (12:3). Astfel, una dintre temele majore ale cărții vizează tocmai conflictul dintre pretinsa și adevărata înțelepciune, dintre pretinsa și adevărata autoritate. Adevărata înțelepciune și adevărata autoritate le are Acela care făurește istoria. Iar El este Domnul, Dumnezeul cerului și al pământului. „A Lui este înțelepciunea și puterea. El schimbă vremurile și împrejurările; El răstoarnă și pune pe împărați; El dă înțelepciune înțelepților și pricepere celor pricepuți! El descopere ce este ascuns; El știe ce este în întunec, și la El locuiește lumina” (2:20-22).

Controlul și autoritatea Domnului asupra istoriei au fost semnalate de autorul cărții încă din primele ei versete: „Domnul a dat în mâinile lui pe Ioachim și o parte din

vasele Casei lui Dumnezeu” (1:2, s.n.). Dar dacă cineva i-ar fi spus lucrul acesta lui Nebucadnețar, el n-ar fi crezut. Și ar fi răspuns, poate, asemenea lui Senaherib odinioară: „Așa să vorbești lui Ezechia, împăratul lui Iuda – a zis generalul marelui împărat: «Nu te lăsa amăgit de Dumnezeul tău, în care te încrezi și zici: „Ierusalimul nu va fi dat în mâinile împăratului Asiriei”. Căci ai auzit ce au făcut împărății Asiriei tuturor țărilor și cum le-au nimicit cu desăvârșire; și tu, să fii izbăvit? Oare dumnezeii neamurilor, pe cari le-au nimicit părinții mei, le-au izbăvit ei?»” (Is. 37:10-12)

De fapt, din modul în care se desfășuraseră evenimentele, părea că Nebucadnețar are dreptate. În versetul 3, ni se spune că „împăratul a dat poruncă lui Așpenaz, căpetenia famenilor săi dregători să-i aducă vreo câțiva din copiii lui Israel de neam împărătesc și de viță boierească”. Se părea deci că Nebucadnețar era acela care decidea asupra vieții lui Daniel și a tovarășilor lui. Împăratul era acela care le rândua viața și mâncarea, le hotăra pregătirea, îi examina și-i angaja în slujba sa. Dar acum, visul său îl aduce față în față cu limitele sale, cu o realitate pe care doar o intuiește, dar pe care nu o înțelege. Tulburat de lucrul acesta, încearcă să intre în legătură cu necunoscutul, să afle sensul visului său. Însă tocmai prin aceasta, Nebucadnețar se pregătea pentru întâlnirea cu adevăratul Dumnezeu. Iar Dumnezeu a hotărât să i se descopere împăratului prin Daniel și tovarășii lui. Ce extraordinar privilegiu pentru aceștia!

Un astfel de privilegiu îl are, de fapt, fiecare dintre cei care se numesc copii ai lui Dumnezeu și care trăiesc ca adevărați copii ai Lui, în totală dependență de El, deoarece Împărăția Sa veșnică și nevăzută descinde în realitatea concretă de zi cu zi doar dacă printre noi se găsește cineva gata să accepte ca voia Lui să se facă în viața sa cu orice preț, așa cum au făcut-o Daniel și tovarășii lui.

2:14-28 Cei patru îi cer lui Dumnezeu descoperirea visului și tâlcuirea lui

Condamnarea la moarte a tuturor înțelepților Babilonului era deja semnată. „Hotărârea ieșise, înțelepții începuseră să fie omorâți, și căutau și pe Daniel și pe tovarășii lui, ca să-i piardă” (2:13). Sub această amenințare a morții vine sau este adus pe scenă Daniel.

Daniel cere răgaz împăratului (14-16)

La fel ca în capitoul precedent, Daniel vorbește simplu și cu judecată căpeteniei străjerilor și îi cere să fie dus înaintea împăratului. Ajuns în fața lui, Daniel îi cere împăratului răgaz ca să-i poată spune visul și tâlcuirea.

¹⁴Atunci Daniel a vorbit cu minte și cu judecată lui Arioc, căpetenia străjerilor împăratului, care ieșise să omoare pe înțelepții Babilonului. ¹⁵A luat cuvântul și a zis lui Arioc, căpitanul împăratului: „Pentru ce a dat împăratul o poruncă atât de aspră?”

³¹ Pentru înțelesul acestor termeni vezi Walvoord, *Daniel*, p. 47-48.

Arioc a spus lui Daniel cum stau lucrurile. ¹⁶Și Daniel s-a dus la împărat, și l-a rugat să-i dea vreme ca să dea împăratului tâlcuirea (Dan 2:14-16).

Este interesant faptul că împăratul îi acordă lui Daniel acest răgaz, când el spusese deja înțelepților Babilonului: „Văd cu adevărat că *voiți să câștigați vreme* (...) fiindcă vreți să vă înțelegeți ca să-mi spuneți minciuni și neadevăruri, *până se vor schimba vremurile*” (8-9, s.n.). Oare Daniel nu putea fi acuzat de același lucru? Cu siguranță că da, dar era totuși o diferență între el și ceilalți. Înțelepții și vrăjitorii i-au cerut împăratului de trei ori ca să le spună visul, ca astfel ei să-i poată da tălmăcirea. Iar atunci când împăratul refuză, ei nu se sfiesc să-i spună că le cere un lucru imposibil și absurd: „Nu este nimeni pe pământ, care să poată spune ce cere împăratul; de aceea, niciodată nici un împărat, oricât de mare și puternic ar fi fost, n-a cerut așa ceva de la nici un vrăjitor, cititor în stele sau Haldeu! Ce cere împăratul este greu; nu este nimeni care să spună lucrul acesta împăratului, afară de zei, a căror locuință nu este printre muritori” (2:10-11). Faptul că înțelepții nu l-au crezut pe împărat atunci când acesta le-a spus că i-a scăpat din minte visul i-a determinat să nu încerce să ticluiască ceva pe care să-l dea drept vis al împăratului, nici chiar în fața decretului de a fi omorâți cu toții. Prin urmare, nici Daniel nu ar fi putut apela la o asemenea manevră, fără să fi fost prins și pedepsit. El nu cere ca împăratul să-i spună visul pe care împăratul se pare că îl știa, dar îl tănuia. Așadar, împăratul avea toate motivele să-i acorde răgazul cerut, fiindcă, oricum, nu avea nici o nădejde ca răspunsul la lucrurile care îl frământau să vină din altă parte.

Cererea lui Daniel a amânat executarea sentinței, dar nu a comutat-o. În cazul în care Daniel nu ar fi putut să spună și să tâlcuiască împăratului visul, discuția lui cu împăratul și promisiunea făcută nu ar fi însemnat altceva decât o agravare a situației lui și a tovarășilor săi, precum și a tuturor celorlalți înțelepți ai Babilonului.

Daniel își cheamă tovarășii la rugăciune (17-19)

În capitolul 1:17, ni se spune că sursa înțelepciunii lui Daniel era Domnul Însuși: „Dumnezeu a dat acestor patru tineri știință și pricepere pentru tot felul de scrieri, și înțelepciune; mai ales însă a făcut pe Daniel priceput în toate vedeniile și în toate visele”. Afirmările din primul capitol sunt detaliate în ceea ce urmează.

Chiar dacă Daniel nu auzise cuvintele Domnului Isus – „Vă mai spun iarăși, că dacă doi dintre voi se învoiesc pe pământ să ceară un lucru oarecare, le va fi dat de Tatăl Meu care este în ceruri” (Mat. 18:19) –, el știa care este puterea rugăciunii, pentru că istoria îl va dovedi pe el însuși un om al rugăciunii.³² Sfintele Scripturi l-au adus, probabil, adesea în prezența oamenilor rugăciunii. Daniel a citit despre Moise și despre mijloacile acestuia pentru popor și, probabil, a memorat multe dintre rugăciunile lui David. Cunoștea, poate, rugăciunea lui Solomon și a văzut în

³² Vezi rugăciunea lui Daniel din capitolul 9.

Scripturi puterea rugăciunii lui Ilie. Și tocmai lucrul acesta îi dă ghes să se plece în rugăciune înaintea Domnului împreună cu tovarășii lui:

¹⁷Apoi Daniel s-a dus în casa lui, și a spus despre lucrul acesta tovarășilor săi Hanania, Mișael și Azaria, ¹⁸rugându-i să ceară îndurarea Dumnezeului cerurilor pentru această taină, ca să nu piară Daniel și tovarășii săi odată cu ceilalți înțelepți ai Babilonului (Dan. 2:17-18).

Daniel îl binecuvântează pe Domnul (19-23)

Și, într-adevăr, rugăciunea lor nu a rămas fără răspuns. Este însă demn de remarcat faptul că Daniel nu s-a grăbit să fugă cu răspunsul la împărat. Există un Împărat mai mare decât Nebucadnețar, în fața Căruia trebuia Daniel să se plece și pe care trebuia să-L proslăvească. Oare nu în slujba Acestuia era, de fapt, Daniel?

¹⁹După aceea i s-a descoperit lui Daniel taina într-o vedenie în timpul nopții. Și Daniel a binecuvântat pe Dumnezeu cerurilor. ²⁰Daniel a luat cuvântul și a zis: „Binecuvântat să fie Numele lui Dumnezeu, din vecinicie în vecinicie! A Lui este înțelepciunea și puterea. ²¹El schimbă vremurile și împrejurările; El răstoarnă și pune pe împărați; El dă înțelepciune înțelepților și pricepere celor pricepuți! ²²El descopere ce este adânc și ascuns; El știe ce este în întunec, și la El locuiește lumina. ²³Pe Tine, Dumnezeul părinților mei, Te slăvesc și Te laud că mi-ai dat înțelepciune și putere, și mi-ai făcut cunoscut ce Ți-am cerut noi; căci ne-ai descoperit taina împăratului!” (Dan. 2:19-23).

Înfățișarea lui înaintea Împăratului împăraților și a Domnului domnilor era mai importantă decât prezentarea înaintea lui Nebucadnețar. Lucrul acesta avea să-i dea lui Daniel mai târziu puterea să deschidă larg ferestrele spre Ierusalim și să se roage de trei ori pe zi, în pofida interdicției exprese a împăratului Darius.³³ Înțelepciunea lui Daniel venea, în ultimă instanță, din cunoașterea Domnului. Daniel îl auzise, probabil, pe profetul Ieremia³⁴ strigând pe străzile Ierusalimului: „Așa vorbește Domnul: «Înțeleptul să nu se laude cu înțelepciunea lui, cel tare să nu se laude cu tăria lui, bogatul să nu se laude cu bogăția lui. Ci cel ce se laudă să se laude că are pricepere și că Mă cunoaște, că știe că Eu sunt Domnul, care fac milă, judecată și dreptate pe pământ! Căci în aceasta găsesc plăcere Eu, zice Domnul»” (Ier. 9:23-24).

Iar rugăciunea lui Daniel reprezintă dovada faptului că el îl cunoștea pe Domnul. Yahweh nu este ca dumnezeii Babilonului sau ca dumnezeii celorlalte popoare, dumnezei ciopliți sau turnați și ținuiți în locașuri zidite de mâini omenești. El nu

³³ Vezi Daniel 6.

³⁴ Profetul Ieremia și Daniel erau contemporani. Ieremia și-a desfășurat lucrarea profetică în Iuda între anii 628/7-586, iar după aceea, a continuat să prorocască timp de câțiva ani în Egipt, unde a fost dus cu forța de către compatrioții săi rămași în țară după căderea Ierusalimului. Dacă Ieremia și-a început activitatea profetică cam pe la vârsta de șaisprezece sau optsprezece ani (vezi Beniamin Fărăgău, *Ieremia 1-13*, p. 53-63), în anul 605, Ieremia avea circa patruzeci de ani, deci era cu o generație înaintea lui Daniel. Având în vedere inima lui Daniel pentru Dumnezeu, este imposibil ca acesta să nu fi auzit de Ieremia și, probabil, să nu-l fi chiar și cunoscut și să-l fi auzit profetind.

este un Dumnezeu văzut de oameni, ci un Dumnezeu nevăzut. Cu toate acestea, El este un Dumnezeu unic, care nu-și împarte slava cu nimeni. Domnul este un Dumnezeu veșnic, iar Numele Lui merită să fie binecuvântat din veșnicie în veșnicie! Daniel îi spune împăratului că „este în ceruri un Dumnezeu care descopere tainele” (2:28). Domnul este depozitarul suprem și unic al înțelepciunii și puterii, iar El le dă cui vrea. De aceea, El este Acela care „schimbă vremurile și împrejurările; El răstoarnă și pune pe împărați; El dă înțelepciune înțelepților și pricepere celor pricepuți! El descopere ce este adânc și ascuns, El știe ce este în întunec, și la El locuiește lumina” (Dan. 2:20-22). Dar tocmai pentru că este un Dumnezeu personal, Daniel a îndrăznit să se roage Lui, și Domnul i-a răspuns. Iar acum Daniel poate să-I vorbească din nou în mod direct și personal: „Pe Tine, Dumnezeul părinților mei, Te slăvesc și Te laud că mi-ai dat înțelepciune și putere, și mi-ai făcut cunoscut ce Ți-am cerut noi, căci ne-ai descoperit taina împăratului” (23).

Un om dintre prinșii de război ai lui Iuda (24-25)

Abia după ce a stat în prezența lui Dumnezeu, proslăvindu-L și mulțumindu-I, Daniel vine la Arioc ca să fie condus înaintea împăratului.

²⁴După aceea, Daniel s-a dus la Arioc, căruia îi poruncise împăratul să piardă pe înțelepții Babilonului; s-a dus, și i-a vorbit așa: „Nu pierde pe înțelepții Babilonului! Du-mă înaintea împăratului, și voi da împăratului tâlcuirea!” ²⁵Arioc a dus degrabă pe Daniel înaintea împăratului, și i-a vorbit așa: „Am găsit între prinșii de război ai lui Iuda un om care va da împăratului tâlcuirea!” (Dan. 2:24-25).

Modul în care îl prezintă Arioc pe Daniel împăratului dovedește faptul că Daniel intrase doar de curând în slujba acestuia și nu era cunoscut încă de slujitorii împăratului. Probabil că Arioc a primit de la curte lista cu înțelepții aflați în slujba împăratului, așa încât să nu-i scape niciunul dintre ei. Dar cu siguranță că Arioc nu-i cunoștea pe fiecare în parte. Pentru el, Daniel era unul dintre „prinșii de război ai lui Iuda” (25). Cu toate acestea, cuvintele lui Arioc – „Am găsit între prinșii de război ai lui Iuda un om care va da împăratului tâlcuirea” (25, s.n.) – dovedesc faptul că Daniel a făcut o impresie adâncă și plăcută asupra lui Arioc. Pentru că până și căpetenia străjerilor împăratului ura mandatul care i se încredințase, a văzut în Daniel un posibil mântuitor, de care și-a agățat toate speranțele.

Daniel înaintea împăratului (26-28)

Daniel avea de făcut două lucruri. În primul rând, trebuia, într-un fel, să ghicească ce anume a visat împăratul, iar în al doilea rând, să dea împăratului și tâlcuirea visului. Dacă visul ar fi fost, într-adevăr, uitat de împărat, Daniel sau oricare dintre ceilalți înțelepți ai Babilonului ar fi putut să inventeze vreo poveste pe care să o dea apoi drept visul avut de împărat. Dar se pare că lucrurile nu stăteau așa. Visurile împăratului îl tulburaseră, iar el aștepta înțelesul lor, însă dorea să se asigure că va auzi adevărul și numai adevărul, nu interpretări ticluite și generale, cum știa prea

bine că se practica în acest domeniu. De aceea, atunci când Daniel s-a înfățișat înaintea lui, Nebucadnețar l-a întrebat: „Ești tu în stare să-mi spui [mai întâi] visul pe care l-am visat și [apoi] tâlcuirea lui?” (26, n.n.) Dar Daniel nu s-a grăbit să i le spună, ci, mai întâi, i l-a prezentat pe Dumnezeul său și abia apoi i-a spus visul și tâlcuirea lui:

²⁷Daniel a răspuns înaintea împăratului, și a zis: „Ce cere împăratul este o taină pe care înțelepții, cititorii în stele, vrăjitorii și ghicitorii nu sunt în stare s-o descopere împăratului. ²⁸Dar este în ceruri un Dumnezeu, care descopere tainele și care face cunoscut împăratului Nebucadnețar ce se va întâmpla în vremurile de pe urmă. Iată visul tău și vedeniile pe care le-ai avut în patul tău” (Dan. 2:26-28, s.n.).

2:29-36a Visul

Într-adevăr, visul lui Nebucadnețar nu a fost un vis oarecare, ci o descoperire din partea lui Dumnezeu privind „vremurile de pe urmă” (28) sau evenimente ce se vor întâmpla „după aceste vremuri” (29). Pe măsură ce visul și tâlcuirea lui sunt scoase la lumină, devine evident de ce anume s-a tulburat împăratul în fața a ceea ce visase. El nu știa când se vor întâmpla cele visate, dar simțise, probabil, că acestea îl vizau într-un fel și pe el și împărăția sa.

Introducerea făcută de Daniel (29-30)

Ca împăratul să rămână tulburat în duhul lui, visele trebuie să fi avut totuși o noimă, el trebuie să fi înțeles ceva din ele. Daniel îi spune tocmai lucrul acesta împăratului: „În patul tău, împărate, ți-au venit în minte gânduri cu privire la cele ce vor fi după aceste vremuri; și Cel ce descopere tainele ți-a făcut cunoscut *ce se va întâmpla*” (29, s.n.). Din spusele lui Daniel, în urma viselor, împăratul a înțeles că este vorba despre lucruri ce privesc viitorul și care îl includ într-un anumit fel și pe el. Dar înainte ca să-i spună visul, Daniel dorește să se asigure de faptul că ochii împăratului se vor îndrepta nu spre el, ci spre Dumnezeul care i-a dat atât visul, cât și – prin intermediul lui Daniel – tâlcuirea lui: „Însă dacă mi s-a descoperit taina aceasta, nu înseamnă că este în mine o înțelepciune mai mare decât a tuturor celor vii, ci pentru ca să se dea împăratului tâlcuirea ei, și să afli ce-ți dorește inima să știi” (30).

Este adevărat că Domnul Dumnezeu guvernează istoria și că El o cunoaște și o făurește după planurile Lui. Lucrul acesta îl știa și Daniel din profețiile Scripturii. Nu se poate ca el să nu fi citit profețiile lui Isaia. Or, Isaia prezintă dovada supremației lui Yahweh între dumnezeii popoarelor din jur tocmai prin faptul că El poate să spună mai dinainte ceea ce se va întâmpla și poate să facă să aibă loc ceea ce a spus: „Eu, Eu sunt Domnul, și afară de Mine nu este nici un Mântuitor! Eu am vestit, am mântuit, am proorocit, nu sunt străin între voi: voi îmi sunteți martori, zică Domnul, că Eu sunt Dumnezeu. Eu sunt de la început, și nimeni nu izbăvește din mâna Mea; când lucrez Eu, cine se poate împotrivi?” (43:11-13) Iar în capitolul 44, Isaia continuă:

⁶Așa vorbește Domnul, Împăratul lui Israel și Răscumpărătorul lui, Domnul oștirilor: „Eu sunt Cel dintâi și Cel de pe urmă, și afară de Mine, nu este alt Dumnezeu. ⁷Cine a făcut proorocii ca Mine (să spună și să-Mi dovedească!), de când am făcut pe oameni din vremurile străvechi? Să vestească viitorul și ce are să se întâmple! ⁸Nu vă temeți, și nu tremurați, căci nu ți-am vestit și nu ți-am spus de mult lucrul acesta? Voi îmi sunteți martori! Este oare un alt Dumnezeu afară de Mine? Nu este altă Stâncă, nu cunosc alta” (Is. 44:6-8).

Mai mult, Isaia profețise atât Robia Babiloniană, cât și sfârșitul acesteia și, mai mult decât probabil, Daniel cunoștea aceste profeții:

¹Acum, așa vorbește Domnul, care te-a făcut, Iacove, și Cel ce te-a întocmit, Israele! „Nu te teme de nimic, căci Eu te izbăvesc, te chem pe nume: ești al Meu. ²Dacă vei trece prin ape, Eu voi fi cu tine; și râurile nu te vor îneca; dacă vei merge prin foc, nu te va arde, și flacăra nu te va aprinde. ³Căci Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău, Sfântul lui Israel, Mântuitorul tău! Eu dau Egiptul ca preț pentru răscumpărarea ta, Etiopia și Saba în locul tău. ⁴De aceea, pentru că ai preț în ochii Mei, pentru că ești prețuit și te iubesc, dau oameni pentru tine, și popoare pentru viața ta. ⁵Nu te teme de nimic, căci Eu sunt cu tine, Eu voi aduce înapoi neamul tău de la răsărit, și te voi strânge de la apus. ⁶Voi zice miază-noaptei: «Dă încoace!» și miază-zilei: «Nu opri», ci adu-Mi fiii din țările depărtate și fiicele de la marginea pământului: ⁷pe toți cei ce poartă Numele Meu și pe care i-am făcut spre slava Mea, pe cari i-am întocmit și i-am alcătuit” (Is. 43:1-7).

¹⁴Așa vorbește Domnul, Răscumpărătorul vostru, Sfântul lui Israel: „*Din pricina voastră, trimet pe vrăjmaș împotriva Babilonului*, și cobor pe toți fugarii, chiar și pe Haldei, pe corăbiile cu care se făleau. ¹⁵Eu sunt Domnul, Sfântul vostru, Făcătorul lui Israel, Împăratul vostru” (Is. 43:14-15, s.n.).

¹⁶Așa vorbește Domnul, care a croit un drum pe mare, și o cărare pe apele cele puternice, ¹⁷care a scos cară și cai, o oștire și războinici viteji, culcați deodată împreună, ca să nu se mai scoale, nimiciți, și stinși ca un muc de lumanare: ¹⁸„Nu vă mai gândiți la ce a fost mai înainte, și nu vă mai uitați la cele vechi! ¹⁹Iată, voi face ceva nou, și-i gata să se întâmple: să nu-l cunoașteți voi oare? Voi face un drum prin pustie, și râuri în locuri secetoase. ²⁰Fiarele câmpului Mă vor slăvi, șacalii și struții, pentru că voi da ape în pustie, și râuri în locuri secetoase, ca să adăp pe poporul Meu, pe poporul Meu cel ales, ²¹poporul pe care Mi l-am alcătuit, ca să vestească laudele Mele” (Is. 43:16-21).

Atât Daniel, cât și tovarășii lui iubeau și așteptau împlinirea promisiunilor pe care Dumnezeu le făcuse prin Isaia. Și Ieremia a vorbit despre căderea Babilonului, făcând chiar și profeții specifice cu privire la vremea împlinirii prorociilor lui Isaia: „Toată țara aceasta va fi o paragină și un pustiu – a spus Ieremia despre Iuda –, și neamurile acestea vor fi supuse împăratului Babilonului timp de șaptezeci de ani. Dar când se vor împlini acești șaptezeci de ani, voi pedepsi pe împăratul Babilonului” (Ier. 25:11-12). Dar profeția aceasta a fost făcută „în al patrulea an al lui Ioiachim, fiul lui Iosia, împăratul lui Iuda – acesta era cel dintâi an al lui Nebucadnețar, împăratul Babilonului” (Ier. 25:1), ceea ce înseamnă că, la ora rostirii acestei profeții, Daniel era deja rob în Babilon. Atunci când lui Daniel i s-a

descoperit visul și tâlcuirea lui, el a înțeles nu numai faptul că promisiunile făcute de Dumnezeu prin Isaia se vor împlini, ci și că ele vor deveni realitate în vremurile viitoare. Într-un fel, ceea ce Domnul descoperise prin Ieremia repeta acum prin Daniel în auzul împăratului Babilonului.

Visul (31-36a)

Dar visul viza mai mult decât soarta lui Iuda sau cea a Babilonului. De fapt, el destăinuia conflictul dintre două realități. Prima era reprezentată de chipul pe care Nebucadnețar l-a văzut în visul său. Chipul acesta era o alcătuire unitară, deși părțile lui – capul, pieptul și brațele, mijlocul și coapsele și fluierile picioarelor – erau distincte și făurite din materiale diferite. Această realitate, care, în pofida diferențelor evidente, alcătua un sistem unitar sugerat de imaginea trupului în care diferitele lui părți erau legate organic într-un întreg. Cealaltă împărăție era reprezentată de piatra desprinsă din munte și care a spulberat împărăția reprezentată de chipul văzut de Nebucadnețar, ea însăși devenind apoi un munte mare care a umplut întregul pământ.

³¹Tu, împărate, te uitați, și iată că ai văzut *un chip mare*. Chipul acesta era foarte mare, și de o strălucire *nemai pomenită*. Stătea în picioare înaintea ta, și *înfățișarea lui era înfricoșătoare*. ³²Capul chipului acestuia era de aur curat; *pieptul și brațele îi erau de argint; pântecul și coapsele îi erau de aramă; fluierile picioarelor, de fer; picioarele, parte de fer, și parte de lut*. ³⁴Tu te uitați la el, și s-a dezlipit o piatră, fără ajutorul vreunei mâni, a izbit picioarele de fier și de lut ale chipului, și le-a făcut bucăți. ³⁵Atunci ferul, lutul, arama, argintul și aurul s-au sfărâmat împreună, și s-au făcut ca pleava din arie vară; le-a luat vântul, și nici urma nu s-a mai găsit din ele. Dar piatra, care sfărâmasese chipul, s-a făcut un munte mare, și a umplut tot pământul. ³⁶Iată visul. (Dan. 2:31-36a, s.n.).

În visul său, Nebucadnețar stătea și privea chipul acesta mare, de o strălucire nemaipomenită și având o înfățișare înfricoșătoare. Probabil că Dumnezeu i-a îngăduit lui Nebucadnețar ca în visul său să-și privească lucrarea mâinilor lui și ceea ce se va alege de ea, cum capul de aur ajunge înlocuit cu pieptul și brațele de argint, cu pântecul și mijlocul de aramă și cu picioarele de fier amestecate cu lut. În mod evident, el asista la o treptată degradare a lucrurilor, strălucirea și slava aurului fiind înlocuite rând pe rând cu argintul, apoi cu arama, cu fierul și cu lutul. Oricât de măreț ar fi fost capul, slăbiciunea întregii zidiri era dată de lutul din picioare. Și tocmai acest punct vulnerabil este exploatat. În momentul în care piatra se desprinde din munte, ea lovește picioarele de lut și de fier, lutul se sfărâmă, iar întreaga zidire se dărâmă și este spulberată de vânt, ca să nu mai fie găsită niciodată. Dar ce să însemne oare toate acestea?

Daniel cunoștea, probabil, și cuvintele Ecclesiastului:

⁴Am făcut lucruri mari: mi-am zidit case, mi-am sădit vii; ⁵mi-am făcut grădini și liveze de pomi, și am sădit în ele tot felul de pomi roditori. ⁶Mi-am făcut iazuri, ca să ud dumbrava unde cresc copacii. ⁷Am cumpărat robi și roabe, și am avut copii de casă; am

avut cirezi de boi și turme de oi, mai mult decât toți cei ce fuseseră înainte de mine în Ierusalim. ⁸Mi-am strâns argint și aur, și bogății ca de împărați și țări. Mi-am adus cântăreți și cântărețe, și desfătarea fiilor oamenilor: o mulțime de femei. ⁹Am ajuns mare, mai mare decât toți cei ce erau înaintea mea în Ierusalim. Mi-am păstrat chiar înțelepciunea. ¹⁰Tot ce mi-au poftit ochii, le-am dat; nu mi-am oprit inima de la nici o veselie, ci am lăsat-o să se bucure de toată truda mea, și aceasta mi-a fost partea din toată osteneala mea. ¹¹Apoi, când m-am uitat cu băgare de seamă la toate lucrările pe cari le făcusem cu mâinile mele, și la truda cu care le făcusem, am văzut că în toate este numai deșertăciune și goană după vânt, și că nu este nimic trainic supt soare... ¹⁸Mi-am urât până și toată munca pe care am făcut-o supt soare, muncă pe care o las omului care vine după mine, ca să se bucure de ea. ¹⁹Și cine știe dacă va fi înțelept sau nebun? Și totuși el va fi stăpân pe toată munca mea, pe care am agonisit-o cu trudă și înțelepciune supt soare. Și aceasta este o deșertăciune. ²⁰Am ajuns până acolo că m-a apucat o mare deznădejde de toată munca pe care am făcut-o supt soare. ²¹Căci este câte un om care a muncit cu înțelepciune, cu pricepere și cu izbândă, și lasă rodul muncii lui unui om care nu s-a ostenit deloc cu ea. Și aceasta este o deșertăciune și un mare rău. ²²Căci, drept vorbind, ce folos are omul din toată munca lui și din toată străduința inimii lui, cu care se trudește supt soare? (Ecl. 2:4-22)

Poate că tocmai lecția aceasta ar fi dorit Dumnezeu să i-o dea lui Nebucadnețar. El a fost cel puțin la fel de ambițios ca Solomon în ce privește realizarea sa și strălucirea împărăției sale, având pe deasupra la îndemână și puterea economică pe care i-o conferea imensitatea imperiului său. Ceea ce Solomon s-a străduit să facă pe scară mică, folosindu-se de resursele aflate pe peticul de teren al Palestinei, Nebucadnețar a clădit cu resursele adunate din imensul său imperiu. Dar niciunul dintre ei nu s-a gândit că ar putea lăsa tot ceea ce a agonisit și realizat unuia care nici nu se va bucura de ele și nici nu va ști să le prețuiască. Ceea ce se obține ușor se risipește ușor.

Nu trebuie să uităm că, ani mai târziu, Nebucadnețar avea să-și privească cu mândrie cetatea de scaun de pe acoperișul palatului său: „Oare nu este acesta Babilonul cel mare, pe care mi l-am zidit eu, ca loc de ședere împărătească, prin puterea bogăției mele și spre slava măreției mele?” (4:30) Dar, la fel ca în visul din capitolul 2, un mesager ceresc a decretat detronarea și alungarea lui dintre oameni, până când va recunoaște că „Cel Prea Înalt stăpânește peste împărăția oamenilor, că o dă cui îi place și înalță pe ea pe cel mai de jos dintre oameni” (4:17). Din păcate, prevestirea acestei nenorociri prin visul din capitolul 2 nu a slujit la prevenirea ei.

2:36b-45 Tâlcuirea visului

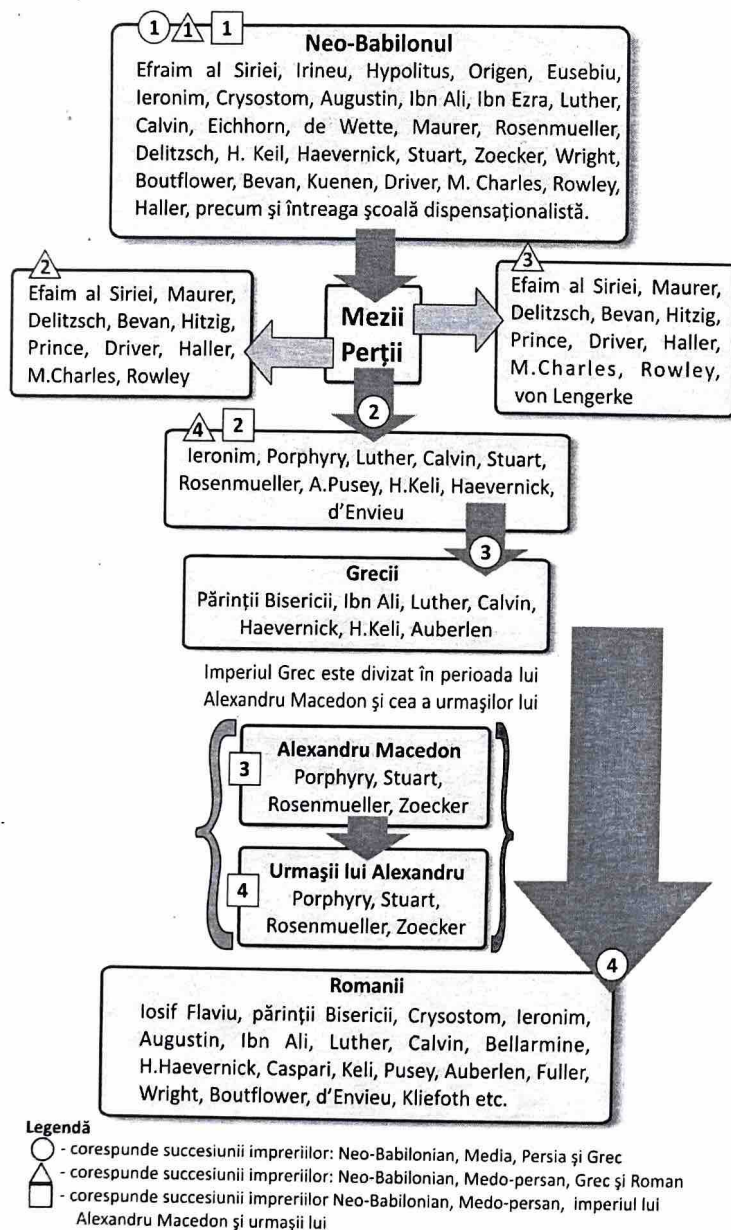
³⁶...Acum îi vom spune și tâlcuirea înaintea împăratului ³⁷Tu, împărate, ești împăratul împăraților, căci Dumnezeu cerurilor ți-a dat împărăție, putere, bogăție și slavă. ³⁸El ți-a dat în mâni, oriunde locuiesc ei, pe copiii oamenilor, fiarele câmpului și păsările cerului, și te-a făcut stăpân peste toate acestea: tu ești capul de aur! ³⁹După tine, se va ridica o altă împărăție, mai neînsemnată decât a ta; apoi o a treia împărăție, care va fi de aramă, și care va stăpâni peste tot pământul. ⁴⁰Va fi o a patra împărăție, tare ca ferul;

după cum ferul sfărâmă și rupe totul, și ea va sfărâma și va rupe totul, ca ferul care face totul bucăți. ⁴¹Și după cum ai văzut picioarele și degetele picioarelor parte de lut de olar și parte de fer, tot așa și împărăția aceasta va fi împărțită; dar va rămâne în ea ceva din țaria ferului, tocmai așa cum ai văzut ferul amestecat cu lutul. ⁴²Și după cum degetele de la picioare erau parte de fer și parte de lut, tot așa și împărăția aceasta va fi în parte tare și în parte plăpândă. ⁴³Dacă ai văzut ferul amestecat cu lutul, înseamnă că se vor amesteca prin legături omenești de căsătorie, dar nu vor fi lipiți unul de altul, după cum ferul nu se poate uni cu lutul. ⁴⁴Dar în vremea acestor împărați, Dumnezeu cerurilor va ridica o împărăție, care nu va fi nimicită niciodată, și care nu va trece supt stăpânirea unui alt popor. Ea va sfărâma și va nimici toate acele împărății, și ea însăși va dăinui vecinic. ⁴⁵Aceasta înseamnă piatra, pe care ai văzut-o dezlipindu-se din munte, fără ajutorul vreunei mâni, și care a sfărâmat ferul, arama, lutul, argintul și aurul. Dumnezeu cel mare a făcut deci cunoscut împăratului ce are să se întâmple după aceasta. Visul este adevărat, și tâlcuirea lui este temeinică” (Dan. 2:37-45).

Chipul văzut de Nebucadnețar era legat de pământ, de pământesc, prin faptul că el reprezenta un om, cu cap, piept și brațe, pantece și coapse și fluierile și degetele picioarelor. Dacă respectăm logica imaginii, și piatra desprinsă din munte fără ajutorul vreunei mâni, care a lovit picioarele, sfărâmând întregul chip, aparține tot sferei terestre. În întreaga imagine, nepământescul este legat doar de modul în care piatra se desprinde din munte: „fără ajutorul vreunei mâni” (34). Deci, chiar dacă piatra s-a desprins dintr-un munte – o realitate pământească –, desprinderea ei s-a făcut, probabil, cu ajutor divin. Dar chiar și după ce piatra a lovit și a sfărâmat chipul, ea s-a transformat într-un munte mare – tot într-o realitate pământească – și a umplut întreg pământul. În spatele pietrei desprinse din munte exista, probabil, o putere străină de pământ, ceva venit parcă dintr-o realitate paralelă, ca să o confrunte pe cea de aici, pentru că tocmai această realitate paralelă guvernează pământul și tot ce este pe el.

Realitatea pământească a chipului se conturează la confluența a patru împărății. Prima și cea mai strălucitoare este împărăția Babilonului. Nebucadnețar însuși reprezenta capul de aur. Dar tocmai aici pare să se ridice o problemă de interpretare. Dacă Nebucadnețar este capul de aur, să reprezinte oare capul de aur în același timp întregul Imperiu Babilonian? Dacă da, atunci chipul ar putea să reprezinte succesiunea a patru imperii. Dar păreriile exegeților sunt împărțite cu privire la care anume sunt aceste imperii. Majoritatea sunt de părere că prima parte a chipului – capul de aur – reprezintă Imperiul Neo-Babilonian. Există puține excepții de la această părere.³⁵ Dar păreriile se împart atunci când este vorba de identificarea imperiilor care au succedat Imperiului Babilonian.

³⁵ Una dintre ele este H. Ewald (*Die Propheten des Alten Bundes*, editat de către J. Frederick Smith, vol. V, Aus seinem Nachlaß. Hg. v. Richard Fick, Göttingen, 1840), care pleacă de la premiza că scrierea inițială a cărții a avut loc în Ninive, în timpul Imperiului Asirian și de aceea succesiunea imperiilor este următoarea: Asiria, Caldea, Medo-Persia și Grecia. Dar Ewald afirmă că în timpul Imperiului Babilonian ar fi avut loc o reeditare a cărții, succesiunea imperiilor reeșalonându-se astfel: Nebucadnețar, mezii, perșii și grecii. O altă excepție este M. Lacunza

(publicat sub numele de Juan Josafat Ben-Ezra, *The Coming of Messiah in Glory and Majesty*, L.B., Seeley and son, Fleet Street, London, vol. I & II, 1827, traducere din spaniolă de către Ed. Irving.). El afirmă că Imperiul Caldean împreună cu cel Medo-Persan reprezintă capul de aur (vezi Edward Young, *Daniel*, p. 74).

După cele afirmate de Edward Young³⁶, poziția clasică, aprobată de majoritatea interpreților cărții, susține succesiunea imperiilor babilonian, medo-persan, grec și roman. Pe lângă aceasta, există câteva variațiuni, care adună în jurul lor destul de mulți exegeți. Prima ar fi succesiunea imperiilor: Neo-Babilonul, Media, Persia și Grecia; a doua, succesiunea imperiilor: Neo-Babilonul, Medo-persan, Grec și Roman; a treia, succesiunea imperiilor: Neo-Babilonul, Medo-Persane, imperiul lui Alexandru Macedon și cel al urmașilor lui (vezi schema de mai sus, ținând cont de legendă).

O a doua poziție, reprezentată de către B. D. Eerdmans,³⁷ P. R. Davies³⁸ etc. și amintită ca o posibilitate de către John E. Goldingay,³⁹ susține că părțile chipului văzut de Nebucadnețar nu reprezintă imperii, ci „împărății”, mai precis domniile unui șir de împărați din același imperiu. Și, într-adevăr, dacă chipul reprezintă o singură realitate, iar capul îl reprezintă pe Nebucadnețar, înseamnă că am putea gândi în termenii unor domnii succesive în cadrul aceluiași imperiu, și nu în termenii unor imperii consecutive. Această interpretare nu violează logica imaginii, dimpotrivă, o susține. Nebucadnețar stă și privește un chip, o realitate unitară, ca și cum ar fi fost transportat în timp, în vremurile viitoare, urmărind imperiul pe care el l-a adus la momentele lui de glorie.

El este capul de aur, iar succesorii lui la tron sunt reprezentați de restul părților acestui chip. După Eerdmans, pieptul și brațele semnifică împărăția lui Amel-Marduc sau Evil-Merodach (562-560), fiul lui Nebucadnețar. El a domnit doar doi ani, fiind detronat de Neriglisar (560-556), comandantul oștilor sale și ginerele lui Nebucadnețar, fiind urmat la tron de fiul lui, Labashi-Marduk (556) – pântecul și coapsele chipului văzut de Nebucadnețar – care însă nu a domnit decât câteva luni, fiind detronat de Nabonidus (556-539), reprezentând fluierul picioarelor chipului din visul împăratului. Dacă îl excludem pe Labashi-Marduk, care a domnit doar câteva luni, ne rămân doar patru împărați care au urcat pe tronul Babilonului. De fapt, fiecare împărat reprezintă câte o împărăție, iar toate aceste împreună formează Imperiul Neo-Babilonian, fondat de Nabopolassar (625-605 î.Hr.), tatăl lui Nebucadnețar.

O astfel de interpretare este susținută exegetic de faptul că regăsim aceeași mișcare între împărați și împărății și în capitolul 7. Atunci când Daniel cere interpretarea vedeniei cu cele patru fiare, i se răspunde astfel: „Aceste patru fiare mari sunt patru împărați, cari se vor ridica pe pământ. Dar sfinții Celui Preaînalt vor primi împărăția și vor stăpâni împărăția în veci, din vecinicie în vecinicie” (7:17-18, s.n.).

³⁶ Edward Young, *op.cit.*, p. 73-76.

³⁷ B. D. Eerdmans, „Origin and Meaning of the Aramaic Part of Daniel” *Actes du xviiie congrès internationale des orientalistes*, Librairie et Imprimerie Ci-Devant E. J. Brill S6 Ae., Leiden, 1932, p. 198-202.

³⁸ P. R. Davies, „Daniel Chapter Two” *JTS* 27 [1976] 392-401.

³⁹ John E. Goldingay, *Daniel*, Word Books, Publisher, Dallas, Texas, 1989, p. 49-50.

Dar, deși se spune că aceste patru fiare reprezintă patru împărați, se afirmă în același timp că „fiara a patra este o a patra împărăție, care va fi pe pământ. Ea se va deosebi de toate celelalte, va sfâșia tot pământul, îl va călca în picioare și-l va zdrobi” (23, s.n.). Imaginea este limpezită în continuare în aceeași direcție a împărăției, nu a împăraților, în versetele următoare: „Cele zece coarne înseamnă că din împărăția aceasta se vor ridica zece împărați, iar după ei se va ridica un altul, care se va deosebi de înaintașii lui și va doborî trei împărați” (24, s.n.). Prin urmare, această mișcare între împărați și împărății care este evidentă în capitolul 7 ar putea justifica o mișcare similară și în interpretarea chipului din capitolul 2.

Un alt element în favoarea interpretării visului în contextul unuia și aceluiasi imperiu este și faptul că aceste patru împărății se prăbușesc deodată, sugerând astfel faptul că ele ar reprezenta realități coexistente, aparținând aceluiasi întreg, în cazul nostru Imperiului Neo-Babilonian. Într-adevăr, realizările unuia dintre împărați au ajuns moștenirea celui alt și astfel aurul, argintul și arama au coexistat într-un fel cu fierul și lutul, materialele diferite sugerând măsuri diferite de glorie și putere ale acestor împărați. Interpretată în acest fel, vedenia lui Nebucadnețar are sens. Dumnezeu îi arată acestuia ce se va întâmpla cu toată truda mâinilor lui.

În această interpretare, piatra desprinsă fără ajutorul vreunei mâini, care a prăbușit imperiul, reprezintă intervenția directă a lui Dumnezeu în căderea Babilonului. Această intervenție a fost profețită atât de Isaia (vezi Is. 13; 14 și 21:1-10), cât și de Ieremia (25:12-16; 29:10; 50:1-51:64) și urma să fie dusă la îndeplinire prin robul Domnului, Cir (vezi Is. 44:28-47:15), care ar putea reprezenta piatra desprinsă din munte. În toate aceste profeții, căderea Babilonului este legată de reîntoarcerea poporului Domnului din robie, în țară. Conform profețiilor lui Isaia și Ieremia, nu o mână omenească, ci Domnul Însuși avea să ajute la desprinderea pietrei din munte ca să lovească picioarele de fier și de lut ale chipului și să-l spulbere. Iată, de pildă, cât de specifică este profeția din Isaia 13 cu privire la relația dintre piatra desprinsă din munte și căderea Babilonului:

¹Proorocie împotriva Babilonului, descoperită lui Isaia, fiul lui Amot. ²„Ridicați un steag pe un munte gol, înălțați glasul spre ei, faceți semne cu mâna, ca să vină la porțile asupritorilor!” ³„Am dat poruncă sfintei Mele oștiri, zice Domnul, am chemat pe vitejii Mei la judecata mâinii Mele, pe cei ce se bucură de mărimea Mea.” ⁴„Un vuiet se aude pe munți, ca vuietul de popor mult; se aude o zarvă de împărății, de neamuri adunate. Domnul oștirilor își cercetează oastea care va da lupta. ⁵Ei vin dintr-o țară depărtată, de la marginea cerurilor: Domnul și uneltele mâinii Lui vor nimici tot pământul (...) ¹⁷Iată, ațâț împotriva lor pe Mezi, cari nu se uită la argint, și nu poftesc aurul. ¹⁸Cu arcurile lor vor doborî pe tineri, și vor fi fără milă pentru rodul pântecelor: ochiul lor nu va cruța pe copii. ¹⁹Și astfel Babilonul, podoaba împăraților, falnica mândrie a Haldeilor, va fi ca Sodoma și Gomora, pe cari le-a nimicit Dumnezeu. ²⁰El nu va mai fi locuit, nu va mai fi niciodată popor în el. Arabul nu-și va mai întinde cortul acolo, și păstorii nu-și vor mai țărui turmele acolo, ²¹ci fiarele pustiei își vor face culcușul acolo, bufnițele îi vor umple casele, struții vor locui acolo, și stafiile se vor juca acolo. ²²Șacalii vor urla în casele lui împărătești pustii, și câinii sălbatici în

casele lui de petrecere. Vremea lui este aproape să vină, și zilele nu i se vor lungi)” (Is. 13:1-22, s.n.).

Probabil că atunci când, cu ocazia visului lui Nebucadnețar din capitolul 2, Daniel a înțeles încotro se îndreaptă planurile lui Dumnezeu, el a stat și a studiat cu de-amănuntul profețiile legate de Babilon. Acestea i-au oferit călăuzirea generală privind interpretările visurilor lui Nebucadnețar. Conform profeției din Isaia 13, pericolul care avea să răstoarne până la urmă Imperiul Babilonian urma să vină din munte, din munții aflați în estul Babilonului, iar piatra care va da lovitură de grație acestui imperiu se va desprinde fără ajutorul vreunei mâini, deoarece Domnul Însuși va da poruncă oștirii Lui celei sfinte, El va ridica uneltele mâinii Lui – pe Mezi – împotriva Babilonului. În profețiile de mai târziu, Isaia avea să-l și identifice pe acela care va fi piatra nimicitoare pentru Babilon:

¹Așa vorbește Domnul către unsul Său, către Cir, pe care-l ține de mână, ca să doboare neamurile înaintea lui, și să dezlege brâul împăraților, să-i deschidă porțile, ca să nu se mai închidă: ²„Eu voi merge înaintea ta, voi netezi drumurile muntoase, voi sfărâma ușile de aramă, și voi rupe zăvoarele de fer. ³Îți voi da vistierii ascunse, bogății îngropate, ca să știi că Eu sunt Domnul care te chem pe nume, Dumnezeul lui Israel. ⁴Din dragoste pentru robul Meu Iacov, și pentru Israel, alesul Meu, te-am chemat pe nume, și-am vorbit cu bunăvoință, înainte ca tu să Mă cunoști. ⁵Eu sunt Domnul, și nu mai este altul, afară de Mine nu este Dumnezeu. Eu te-am încins, înainte ca tu să Mă cunoști. ⁶Ca să se știe, de la răsăritul soarelui până la apusul soarelui, că afară de Mine nu este Dumnezeu: Eu sunt Domnul, și nu este altul. ⁷Eu întocmesc lumina, și fac întunerecul, Eu dau propășirea, și aduc restrîștea, Eu, Domnul, fac toate aceste lucruri. ⁸Să picure cerurile de sus și să ploaie norii neprihănirea! Să se deschidă pământul, să dea din el mântuirea, și să iasă totodată din el izbăvirea! Eu Domnul, fac aceste lucruri” (Is. 45:1-8)

⁹„Vai de cine se ceartă cu Făcătorul său! – Un ciob dintre cioburile pământului! – Oare lutul zice el celui ce-l făcuiește: «Ce faci?» Și lucrarea ta zice ea despre tine: «El n-are mâni?» ¹⁰Vai de cine zice tatălui său: «Pentru ce m-ai născut?» Și mamei sale: «Pentru ce m-ai făcut?»” (Is. 45:9-10)

¹¹Așa vorbește Domnul, Sfântul lui Israel, și Făcătorul său: „Vrea cineva să Mă întrebe asupra viitorului, să-Mi poruncească pentru copiii Mei și pentru lucrarea mâinilor Mele? ¹²Eu am făcut pământul, și am făcut pe om pe el; Eu cu mâinile Mele am întins cerurile, și am așezat toată oștirea lor. ¹³Eu am ridicat pe Cir, în dreptatea Mea, și voi netezi toate cărările lui. El îmi va zidi iarăși cetatea, și va da drumul prinșilor Mei de război, fără preț de răscumpărare și fără daruri,” zice Domnul oștirilor (Is. 45:11-13).

¹⁴Așa vorbește Domnul: „Câștigurile Egiptului și negoțul Etiopiei și ale Sabeenilor, oameni de statură înaltă, vor trece la tine și vor fi ale tale. Popoarele acestea vor merge după tine, vor trece înlănțuite, se vor închina înaintea ta, și-ți vor zice rugându-te: «Numai la tine se află Dumnezeu, și nu este alt Dumnezeu afară de El» (Is. 45:14).

Textul din Isaia 45 susține intervenția directă a Domnului în ridicarea lui Cir și în folosirea lui, pe de o parte, pentru căderea Imperiului Babilonian, iar pe de altă parte, pentru eliberarea și restaurarea lui Israel. În timp ce Imperiul Medo-Persan

avea să se extindă mult dincolo de granițele Imperiului Babilonian, în interiorul lui se va ridica și se va întări o împărăție de altă natură, Împărăția Domnului în mijlocul poporului Său, care nu avea să fie nimicită niciodată și care urma să crească și să umple tot pământul. La acest punct, în logica imaginii se produce o frângere: piatra inițială – Cir și împărăția sa – lasă loc unei alte pietre, unei alte împărății, care nu va avea sfârșit și care nu va mai fi cucerită de vreo altă împărăție. O astfel de interpretare este justificată de instrumentarul profetic. De-a lungul profețiilor sale, Isaia operează în mod evident cu suprapuneri de imagini.⁴⁰ În textul de față, profetul pare să așeze pe umerii lui Cir, robul Domnului, lucruri care se potrivesc doar Robului Domnului, lui Mesia. Într-adevăr, reîntoarcerea din Robia Babiloniană avea să marcheze ultima porțiune de linie dreaptă de istorie până la venirea lui Mesia, prin care piatra inițială, Iuda, se va transforma în împărăția care va umple tot pământul: Biserica.

¹⁵ Dar Tu ești un Dumnezeu care Te ascunzi, Tu, Dumnezeul lui Israel, Mântuitorule!

¹⁶ Toți sunt rușinați și uluiți, toți pleacă plini de ocară, făuritorii idolilor. ¹⁷ Dar Israel va fi mântuit de Domnul, cu o mântuire vecinică. Voi nu veți fi nici rușinați, nici înfrunțați, în veci. ¹⁸ Căci așa vorbește Domnul, Făcătorul cerurilor, singurul Dumnezeu care a întocmit pământul, l-a făcut și l-a întărit, l-a făcut nu ca să fie pustiu, ci l-a întocmit ca să fie locuit – : Eu sunt Domnul, și nu este altul! ¹⁹ Eu n-am vorbit în ascuns, într-un colț întunecos al pământului. Eu n-am zis seminței lui Iacov: „Căutați-Mă în zadar!” Eu, Domnul, spun ce este adevărat, vestesc ce este drept. ²⁰ „Strângeți-vă, veniți și apropiați-vă împreună, voi cei scăpați dintre neamuri! N-au nici o pricepere cei ce își duc idolul de lemn, și cheamă pe un dumnezeu, care nu poate să mântuiască. ²¹ Spuneți-le, și aduceți-i încoace, ca să se sfătuiască unii cu alții! Cine a proorocit aceste lucruri dela început, și le-a vestit de mult? Oare nu Eu, Domnul? Nu este alt Dumnezeu decât Mine, Eu sunt singurul Dumnezeu drept și mântuitor, alt Dumnezeu afară de Mine nu este. ²² Întoarceți-vă la Mine, și veți fi mântuiți toți cei ce sunteți la marginile pământului! Căci Eu sunt Dumnezeu, și nu altul. ²³ Pe Mine însumi Mă jur, adevărul iese din gura Mea și cuvântul Meu nu va fi luat înapoi: orice genunchi se va pleca înaintea Mea, orice limbă va jura pe Mine. ²⁴ „Numai în Domnul”, Mi se va zice, „locuiește dreptatea și puterea; la El vor veni, și vor fi înfrunțați toți cei ce erau mâniați împotriva Lui. ²⁵ În Domnul vor fi făcuți neprihăniți și proslăviți toți urmașii lui Israel” (Is. 45:15-25, s.n.).

În textul de mai sus, Isaia vorbește despre o „mântuire vecinică” (Is. 45:17), o mântuire care va aduna oameni de la marginile pământului (vezi Is. 45:22), despre faptul că „în Domnul vor fi făcuți neprihăniți și proslăviți toți urmașii lui Israel” (25), precum și despre faptul că aceia care vor face parte din această „împărăție” nu vor fi „nici rușinați, nici înfrunțați, în veci” (Is. 45:17, s.n.).

Modul în care Daniel își încheie tâlcuirea visului ar părea să pună sub semnul întrebării interpretarea de mai sus, deoarece Daniel vorbește despre faptul că piatra aceasta se va desprinde din munte în vremea „acestor împărați”, deci a mai multor împărați, nu în vremea unuia singur. Dar și această problemă poate fi rezolvată

⁴⁰ Vezi Beniamin Fărăgău, *Nădejde în întuneric – Isaia*, Logos, Cluj-Napoca, 1992, vol. I & II.

relativ simplu. Dacă piatra desprinsă din munte îl reprezintă pe Cir, respectiv imperiul care a dus la căderea Babilonului, nu trebuie să uităm că la căderea Babilonului pe scaunul de domnie al Babilonului se aflau, de fapt, doi împărați: Nabonidus și fiul său Belșatar, care a fost coregent cu tatăl său timp de mai bine de un deceniu.⁴¹ Așadar, este corect să afirmăm că piatra s-a desprins și a lovit picioarele chipului în vremea „acestor împărați” (plural).

Textul devine clar doar dacă îndrăznim să alunecăm de pe un plan pe altul, respectând intenția profeției lui Isaia. În această prorocie (44:1-28 și 45:1-25), Cir reprezintă o unealtă a Domnului aflată în slujba unei alte împărății, în slujba Împărăției lui Dumnezeu.⁴² Tocmai de aceea, alunecarea de pe un plan pe celălalt este posibilă. „Dar în vremea acestor împărați – ar putea să fie vorba despre Nabonidus și Belșatar –, Dumnezeul cerurilor va ridica o împărăție” (Dan. 2:44). Într-un prim plan, ar putea fi vorba despre Cir și împărăția lui, în celălalt plan, este însă vorba despre Împărăția Domnului, de dragul căreia Dumnezeu a pus în mișcare roata istoriei, ridicându-l pe robul Său Cir. Aceasta din urmă este împărăția „care nu va fi nimicită niciodată, și care nu va trece supt stăpânirea unui alt popor. Ea va sfârșă și va nimici toate acele împărății, și ea însăși va dăinui vecinic. Aceasta – pe de o parte, Cir și împărăția lui, iar pe de altă parte, Împărăția lui Dumnezeu, pentru care Domnul l-a ridicat pe Cir – înseamnă piatra pe care ai văzut-o dezlipindu-se din munte, fără ajutorul vreunei mâni, și care a sfârșă ferul, arama, lutul, argintul și aurul” (Dan. 2:44-45).

După cum am văzut, căderea Imperiului Babilonian este legată de întoarcerea lui Iuda din robie.⁴³ Iar repatrierea lui Iuda se află în strânsă legătură cu ridicarea acelei Împărății a lui Dumnezeu care nu va trece sub stăpânirea unui alt popor: este vorba de Mesia și toți aceia care se vor lăsa mântuiți de El cu o mântuire veșnică, conform noului Legământ, despre care a vorbit Ieremia în capitolele 31-33 ale profeției lui. Dar până atunci, Iuda avea să rămână în robia persană și să cadă apoi sub robia împărățiilor Greciei și a Romei. Tocmai de aceea, această nouă Împărăție trebuie înțeleasă ca având o cu totul altă natură decât împărățiile pământești. Având o altă natură, ea nu putea fi cucerită cu forța armelor și de aceea cei care se vor găsi în ea vor fi slobozi, în pofida domniilor puterilor imperiale pe fața pământului.

⁴¹ „Curând după ridicarea sa pe tronul Babilonului, Nabonidus și-a condus armatele în Palestina și în nordul Arabiei, lăsându-l pe Belșatar în calitate de coregent în Babilon. Decizia lui Nabonidus de a rămâne în Arabia, la Teima, a fost, pe de o parte, rezultatul nepopularității sale acasă, iar pe de altă parte, din dorința lui de a stabili un așezământ împreună cu exilații din Palestina. În Babilon era o inflație uriașă, determinată de cheltuielile militare imense și de programele edilitare extinse pornite încă de Nebucadnețar. Inflația s-a ridicat la 50% între anii 560-530 î.Hr., și a dus la o foamete generală (...) După o lipsă de zece ani, Nabonidus s-a reîntors în Babilon în 544, dar a fost în curând după aceea capturat de armatele persane și exilat la Carmania” (Merrill C. Tenney, *op.cit.*, vol. I, p. 446).

⁴² Vezi felul în care, în cartea *Ezra*, împărății medo-persani au ajutat la rezidirea Templului și la rezidirea cetății.

⁴³ Vezi profețiile din Ieremia 25:8-12 și 29:10-14.

Felul în care se va prăbuși chipul văzut de Nebucadnețar este descris cu lux de amănunte de către Ieremia, prin profețiile rostite încă în cel dintâi an al lui Nebucadnețar:

¹Iată cuvântul rostit de Domnul asupra Babilonului, asupra țării Haldeilor, prin prorocul Ieremia: ²„Dați de știre printre neamuri, dați de veste și înălțați un steag! Vestiți, n-ascundeți nimic! Spuneți: «Babilonul este luat! Bel este acoperit de rușine, Merodac este zdrobit! Idolii lui sunt acoperiți de rușine, idolii lui sunt sfărâmați!» ³Căci împotriva lui se suie un neam de la mează-noapte – piatra desprinsă din munte fără ajutorul vreunei mâini –, care-i va preface țara într-o pustie, și nu va mai fi locuită: atât oamenii cât și dobitoacele fug și se duc” (Ier. 50:1-3).

Atunci când piatra a izbit picioarele chipului, „ferul, lutul, arama, argintul și aurul s-au sfărâmat împreună”,⁴⁴ și s-au făcut ca pleava din arie vară; le-a luat vântul, și nici urmă nu s-a mai găsit din ele. Dar piatra, care sfărâmasese chipul, s-a făcut un munte mare și a umplut tot pământul” (Dan. 2:35, s.n.). „În zilele acelea, în vremurile acelea (...) – legat în mod direct de prăbușirea Babilonului – copiii lui Israel și copiii lui Iuda se vor întoarce împreună; vor merge plângând și vor căuta pe Domnul, Dumnezeul lor. ⁵Vor întreba de drumul Sionului, își vor întoarce privirile spre el, și vor zice: «Veniți să ne alipim de Domnul, printr-un legământ vecinic care să nu fie uitat niciodată»” (Ier. 50:4-5).

Căderea pietrei marchează sfârșitul Imperiului Babilonului. Or, lucrul acesta l-a precizat cu multă forță Ieremia, atribuindu-l în întregime Domnului, precizând în același timp faptul că sentința va fi executată de împărații Mediei. Conform celor spuse în Ieremia 51:59-64, toate prorociile legate de căderea Babilonului au fost scrise într-o carte, duse de Seraia, fiul lui Neriia, în Babilon, în al patrulea an al domniei lui Zedechia (594/3 î.Hr.) și citite în auzul tuturor prinșilor de război care locuiau la acea oră în Babilon, după care Seraia a legat o piatră de carte și a aruncat-o în Eufrat. Este posibil ca Daniel însuși să fi auzit și să fi luat cunoștință de toate aceste profeții. Ele au venit ca o confirmare la tot ceea ce profețise Daniel împăratului Nebucadnețar în al doilea an al domniei lui:

¹³Din pricina mâniei Domnului nu va mai fi locuită, și va fi o pustietate. Toți cei ce vor trece pe lângă Babilon, se vor mira și vor fluiera pentru toate rănilor lui. ¹⁴Înșiruți-vă de bătaie împrejurul Babilonului, voi toți, arcașii! Trageți împotriva lui, nu faceți economie de săgeți! Căci a păcătuit împotriva Domnului. ¹⁵Scoateți din toate părțile un strigăt de război împotriva lui! El întinde mâinile; temelile i se prăbușesc; zidurile i se surpă. Căci este răzbunarea Domnului. Răzbunați-vă pe el! Faceți-i cum a făcut și el! ¹⁶Nimiciți cu desăvârșire din Babilon pe cel ce samănă, și pe cel ce mănuieste secerea la vremea secerișului! Înaintea sabiei nimicitorului, fiecare să se întoarcă la poporul său, fiecare să fugă spre țara lui. ¹⁷Israel este o oaie rătăcită pe care au gonit-o leii; împăratul Asiriei a mâncat-o cel dintâi; și acesta din urmă i-a zdrobit oasele, acest Nebucadnețar, împăratul Babilonului. ¹⁸De aceea, așa vorbește Domnul oștirilor,

Dumnezeul lui Israel: „Iată, voi pedepsi pe împăratul Babilonului și țara lui, cum am pedepsit pe împăratul Asiriei. ¹⁹Voi aduce înapoi pe Israel în pășunea lui; va paște pe Carmel și pe Basan, și își va potoli foamea pe muntele lui Efraim și în Galaad. ²⁰În zilele acelea, în vremea aceea, zice Domnul, se va căuta nelegiuirea lui Israel, și nu va mai fi, și păcatul lui Iuda, și nu se va mai găsi; căci voi ierta rămășița, pe care o voi lăsa” (Ier. 50:13-20, s.n.).

²¹Suie-te împotriva țării de două ori răzvrătită, împotriva locuitorilor ei, și pedepsește-i! Urmărește, măcelărește, nimicește-i! zice Domnul, și împlinește în totul poruncile Mele! ²²Strigăte de război răsună în țară, și prăpădul este mare. ²³Cum s-a rupt și s-a sfărâmat ciocanul întregului pământ! Babilonul este nimicit în mijlocul neamurilor! ²⁴„Ți-am întins o cursă, și ai fost prins, Babilonule, fără să te aștepti.” Ai fost ajuns, apucat, pentru că ai luptat împotriva Domnului. ²⁵Domnul Și-a deschis casa de arme, și a scos din ea armele mâniei Lui; căci aceasta este o lucrare a Domnului, Dumnezeului oștirilor, în țara Haldeilor. ²⁶„Pătrundeți din toate părțile în Babilon, deschideți-i grânarele, faceți-le niște mormane ca niște grămezi de snopi, și nimiciți-le. Nimic să nu mai rămână din el! ²⁷Ucideți-i toți taurii și jungheați-i! Vai de ei! Căci le-a venit ziua, vremea pedepsirii lor! ²⁸Ascultați strigătele fugarilor, ale celor ce scapă din țara Babilonului, ca să vestească în Sion răzbunarea Domnului, Dumnezeului nostru, răzbunarea pentru Templul Său! ²⁹Chemați împotriva Babilonului pe arcași, voi toți care încordați arcul! Tăbărăți în jurul lui, ca nimeni să nu scape, răsplătiți-i după faptele lui, faceți-i întocmai cum a făcut și el! Căci s-a semețit împotriva Domnului, împotriva Sfântului lui Israel. ³⁰De aceea, tinerii lui vor cădea pe ulițe, și toți oamenii lui de război vor pieri în ziua aceea, zice Domnul. ³¹Iată, am necaz pe tine, îngâmfațule! zice Domnul, Dumnezeul oștirilor; căci ți-a sosit ziua, vremea pedepsirii tale (Ier. 50:21-31, s.n.).

²⁷Înălțați un steag pe pământ! Sunați din trâmbiță printre neamuri! Pregătiți neamurile împotriva lui, chemați împotriva lui împărățiile Araratului, Miniului și Așchenazului! Puneți căpetenii de oaste împotriva lui! Faceți să înainteze caii ca niște lăcuste zbărlite! ²⁸Pregătiți împotriva lui pe neamuri, pe împărății Mediei, pe cărmuitorii lui și pe toate căpeteniile lui, și toată țara de supt stăpânirea lor! (Ier. 51:27-28, s.n.).

În concluzie, trebuie să subliniem faptul că, de-a lungul istoriei, visul lui Nebucadnețar și interpretarea lui de către Daniel au fost înțelese în diferite feluri de către exegeți. Vom încerca să le rezumăm, folosindu-ne de un citat din Goldingay:

Cele patru părți ale statuii reprezintă patru regimuri: מלכו [tradus de Cornilescu cu „împărăție”] poate însemna autoritate regală (5:18), domeniu (4:18), domnii individuale (6:29) sau împărății (7:23). Cele patru מלכיה au fost de obicei interpretate ca semnificând patru imperii. Dar „capul” fiind Nebucadnețar în persoană, este mult mai natural ca visul să se refere la domniile a patru împărați, aparținând aceluiași imperiu, care a fost apoi distrus prin lovitura „pietrei”. În contrast cu visul, interpretarea acordă atenție specială primului și ultimului element ale chipului. Imperiul lui Nebucadnețar a fost desigur cel mai puternic imperiu al acelor zile și a fost imperiul care a dominat poporul lui Dumnezeu timp de mai multe generații (...) Din punct de vedere istoric, Nebucadnețar II (604-562), a fost urmat de Amel Marduk (Evil-Merodach) (562-560), Nergal-șar-ușur (Neriglisar) (560-556), Labashi-Marduk (556) și Nabuna'id (Nabonidus) (556-539), al cărui fiu Bel-șar-ușur (Belșatar) era

⁴⁴Această precizare este importantă, deoarece căderea împreună a tuturor elementelor ce compuneau chipul sugerează căderea unui sistem unitar. Or, acestei imagini i se potrivește cel mai bine interpretarea care vizează Imperiul Babilonian.

regent în Babilon atunci când Cir a cucerit cetatea. Cele patru domnii la care se referă visul lui Nebucadnețar trebuie să fi fost domniile a patru dintre acești împărați (Eerdmans, „Origin and Meaning”, p. 198-202; Beek, p. 38-54; Davies, *JST* 27[1976] 392-401) (...) Piatra este atunci Cir, ceea ce se potrivește cu rolul care i s-a prescris în Isaia 44 și 45. Căderea imperiului lui Nebucadnețar și a succesorilor săi babilonieni prin mâna lui Cir este legată de sfârșitul exilului lui Iuda, ceea ce se potrivește cu promisiunea din Ieremia 25:12; 27:7.⁴⁵

După ce prezintă posibilitatea interpretării de mai sus pentru visul lui Nebucadnețar, Goldingay propune o interpretare care, la prima vedere, pare mult mai ancorată în contextul cărții. El sesizează că în capitolul 1 ne este prezentată o perspectivă istorică asupra evenimentelor cărții. Daniel a fost dus în robie în anul urcării lui Nebucadnețar pe tronul Babilonului. Iar, după ce ne este prezentată așezarea celor patru tineri la curtea și școala împăratului, versetul 21 precizează: „Așa a dus-o Daniel până în anul dintâi al împăratului Cir.” Această precizare deschide un culoar istoric care acoperă istoria Imperiului Babilonian, începând cu domnia lui Nebucadnețar și terminând cu ajungerea pe tronul Babilonului a împăratului Cir, persanul. El observă apoi că, pe parcursul cărții *Daniel*, sunt menționați patru împărați: Nebucadnețar (2:37, 5:2, 11, 18); Belșatar (5:1, 22), care este prezentat în mai multe rânduri ca fiind fiul lui Nebucadnețar, atunci când de fapt era fiul lui Nabonidus, ca și cum autorul ar fi dorit să facă legătura directă între cei doi, creând o succesiune directă între ei. Belșatar este fiul lui Nabonidus și coregent cu acesta în Babilon, dar nici unul, nici celălalt nu sunt descendenți direcți ai lui Nebucadnețar.⁴⁶ În noaptea despre care se vorbește în capitolul 5, împărăția a trecut din mâinile lui Belșatar, în mâinile lui Darius, Medul (5:31; 6:1, 28). Al patrulea împărat menționat pe culoarul istoric al cărții este Cir, persanul (1:21; 6:28). Goldingay avansează ideea conform căreia „în lumina perspectivei din 1:21 și a capitolelor următoare, chipul din capitolul 2, cu cele patru părți ale lui, reprezintă istoria acoperită de perioada dintre Nebucadnețar și Cir. Venirea persanilor – continuă Goldingay – nu a pus capăt dominației mondiale, după cum părea că promiseseră *Ieremia* și *Isaia* 40-55. Cititorii cărții *Daniel* din perioada persană, probabil dezamăgiți și deziluzionați, întocmai ca acei cărora le-au fost adresate profețiile din *Hagai*, *Zaharia* și *Isaia* 56-66, sunt invitați să păstreze convingerea că acest Colos Caldean nu va rămâne în picioare pentru veșnicie: are picioarele de lut. Într-adevăr, aceasta este semnificația mesajului chipului din Daniel 2, oricum ar fi interpretate și identificate părțile ei”.⁴⁷

⁴⁵ John E. Goldingay, *op.cit.*, p. 49-51.

⁴⁶ „Nebucadnețar este numit tatăl lui Belșatar (5:11, 18), – afirmă D. J. Wiseman, în articolul său despre Belșatar –, ceea ce nu contrazice textele babiloniene care se referă la Belșatar ca fiu al lui Nabonidus, din moment ce acesta din urmă era un descendent aparținând liniei lui Nebucadnețar și s-ar putea să fi fost înrudit cu acesta prin soția lui” (Merrill Tenney, *op.cit.*, vol. I, p. 516).

⁴⁷ John E. Goldingay, *op.cit.*, p.51.

2:46-49 Răspunsul lui Nebucadnețar

⁴⁶Atunci împăratul Nebucadnețar a căzut cu fața la pământ și s-a închinat înaintea lui Daniel, și a poruncit să i se aducă jertfe de mâncare și miresme. ⁴⁷Împăratul a vorbit lui Daniel și a zis: „Cu adevărat, Dumnezeuul vostru este Dumnezeuul dumnezeilor și Domnul împăraților, și El descopere tainele, fiindcă ai putut să descoperi taina aceasta!” ⁴⁸Apoi, împăratul a înălțat pe Daniel, și i-a dat daruri multe și bogate; i-a dat stăpânire peste tot ținutul Babilonului, și l-a pus ca cea mai înaltă căpetenie a tuturor înțelepților Babilonului. ⁴⁹Daniel a rugat pe împărat să dea grija treburilor ținutului Babilonului în mâna lui Șadrac, Meșac și Abed-Nego. Daniel însă a rămas la curtea împăratului (Dan. 2:46-49).

Schimbarea care survine în atitudinea împăratului o putem percepe la adevărata ei intensitate doar atunci când comparăm începutul și sfârșitul capitolului. La început, găsim un Nebucadnețar capricios și crud, care pare să ceară supușilor săi lucruri imposibile și care nu se sfiește să ordone pedepsirea lor cu moartea, deoarece nu au putut să-i îplinească dorința. În prima parte a capitolului, ne putem imagina că înțelepții Babilonului erau prosternați cu fața la pământ înaintea împăratului, cerșind mila acestuia. Aici însă, „împăratul Nebucadnețar a căzut cu fața la pământ și s-a închinat înaintea lui Daniel, și a poruncit să i se aducă jertfe de mâncare și miresme” (46). Schimbarea este, într-adevăr, radicală! Și tocmai lucrul acesta dovedește impresia profundă pe care vedeniile de noapte ale împăratului au lăsat-o în sufletul său. Atunci când îi vorbește lui Daniel, împăratul face o triplă declarație cu privire la Dumnezeuul lui Daniel: „Împăratul a vorbit lui Daniel și a zis: «Cu adevărat, Dumnezeuul vostru este *Dumnezeul dumnezeilor* și *Domnul împăraților*, și *El descopere tainele*, fiindcă ai putut să descoperi taina aceasta” (47, s.n.). Nebucadnețar Îl declară pe Yahweh mai întâi absolut suveran în sferele cerești – El „este Dumnezeuul dumnezeilor” (47). Apoi, el recunoaște că Domnul guvernează și sfera împărățiilor pământești, El este „Domnul împăraților” (47). Dar tot Domnul este Acela care face legătura dintre cele două împărății, deoarece El descoperă tainele.

Declarațiile pe care le-a făcut Nebucadnețar cu privire la Dumnezeuul lui Daniel subliniază faptul că Daniel și-a atins scopul atunci când a ținut să spună împăratului că nu el, ci Domnul descoperă tainele:

²⁶⁹Împăratul a luat cuvântul și a zis lui Daniel, care se numea Belșatar: „Ești tu în stare să-mi spui visul pe care l-am visat și tâlcuirea lui?” ²⁷Daniel a răspuns înaintea împăratului, și a zis: „Ce cere împăratul este o taină pe care înțelepții, cititorii în stele, vrăjitorii și ghicitorii nu sunt în stare s-o descopere împăratului. ²⁸Dar este în ceruri un Dumnezeu, care descopere tainele, și care face cunoscut împăratului Nebucadnețar ce se va întâmpla în vremurile de pe urmă (Dan. 2:26-28).

Oare nu tocmai acesta este scopul cărții: să sublinieze rolul și rostul copiilor lui Dumnezeu în lume? Atunci când Dumnezeu l-a scos pe Israel din Egipt și l-a adus

la Sine, la muntele Sinai, El a zis: „Ați văzut ce am făcut Egiptului, și cum v-am purtat pe aripi de vultur și v-am adus aici la Mine. Acum, dacă veți asculta glasul Meu, și dacă veți păzi legământul Meu, *veți fi ai Mei* dintre toate popoarele, căci tot pământul este al Meu; *Îmi veți fi o împărăție de preoți și un neam sfânt*. Acestea sunt cuvintele pe cari le vei spune copiilor lui Israel” (Ex. 19:4-6, s.n.). Israel a fost răscumpărat în vederea preoției, iar lucrul acesta a rămas valabil pentru răscumpărării lui Dumnezeu din toate timpurile. Textul din Matei 5:13-16 ar putea fi considerat corespondentul nou-testamental al celui din *Exod*:

¹³Voi sunteți sarea pământului. Dar dacă sarea își pierde gustul, prin ce își va căpăta iarăși puterea de a sara? Atunci nu mai este bună la nimic decât să fie lepădată afară, și călcată în picioare de oameni. ¹⁴Voi sunteți lumina lumii. O cetate așezată pe un munte, nu poate să rămână ascunsă. ¹⁵Și oamenii n-aprind lumina ca s-o pună supt obroc, ci o pun în sfeșnic, și luminează tuturor celor din casă. ¹⁶*Tot așa să lumineze și lumina voastră înaintea oamenilor, ca ei să vadă faptele voastre bune, și să slăvească pe Tatăl vostru, care este în ceruri* (Mat. 5:13-16, s.n.).

Daniel și-a împlinit misiunea inclusiv în lumina standardelor nou-testamentale pe care ni le-a lăsat Domnul Isus în *Matei*. El s-a purtat în așa fel înaintea împăratului, încât acesta a slăvit Numele Tatălui ceresc al lui Daniel. Dar acela care caută mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și neprihănirea Lui va primi pe deasupra și lucrurile ce privesc viața aceasta: conform textului din *Matei*, mâncarea și îmbrăcămintea. Daniel însă a primit și mai mult, conform promisiunii împăratului făcute înțelepților lui la începutul capitolului: „Dar dacă îmi veți spune visul și tâlcuirea lui, veți primi de la mine daruri și răsplătiți și mare cinste” (Dan. 2:6). Toate acestea au fost turnate pe capul lui Daniel:

⁴⁸Apoi, împăratul a înălțat pe Daniel, și i-a dat daruri multe și bogate; i-a dat stăpânire peste tot ținutul Babilonului, și l-a pus ca cea mai înaltă căpetenie a tuturor înțelepților Babilonului. ⁴⁹Daniel a rugat pe împărat să dea grija treburilor ținutului Babilonului în mâna lui Șadrac, Meșac și Abed-Nego. Daniel însă a rămas la curtea împăratului (Dan. 2:46-49).

Concluzii: Pentru că împărățiile lumii se destramă, Domnul ne cheamă să ne facă părtași Împărăției Lui veșnice

Începutul cărții *Daniel* îl surprinde pe ambițiosul prinț moștenitor al Babilonului împingând tot mai departe granițele imperiului pe care urma să-l moștenească. Însă, n-a apucat să-și încheie conturile pe Muntele Sionului, că moartea tatălui său Nabopolassar l-a chemat de urgență înapoi în Babilon. Dar imediat ce a urcat pe tronul Babilonului, Nebucadnețar s-a aruncat în bătălia împlinirii visurilor sale îndrăznețe: să facă din Imperiul Neo-Babilonian cel mai mare imperiu al lumii, iar din cetatea sa împărătească, perla a tot ce a existat vreodată pe Pământ. Ani mai târziu, privindu-și împlinirea visului de pe acoperișul palatului său, Nebucadnețar avea să îngâne: „Oare nu este acesta Babilonul cel mare, pe care mi l-am zidit eu,

ca loc de ședere împărătească, prin puterea bogăției mele și spre slava măreției mele?” (4:30) Desigur, Nebucadnețar era mulțumit de tot ce realizase. Dar chiar în clipa aceea, glasul coborât din Cer i-a pus întrebarea la care fusese invitat să mediteze încă din primii ani de domnie, prin visurile și vedeniile prin care Dumnezeu a încercat să-i vorbească: „Ce ar folosi unui om să câștige toată lumea, dacă și-ar pierde sufletul? Sau ce ar da un om în schimb pentru sufletul său?” (Mat. 16:26)

Aflat pe Muntele Sionului, Nebucadnețar a crezut că a sosit vremea să dovedească supremația dumnezeilor săi. Nebucadnețar nu știa că el nu era, de fapt, decât o nuia în mâna Domnului, iar Dumnezeu Însuși era Acela care încerca să-i modeleze inima sa ambițioasă. Deja în al doilea an al domniei lui, prin visul pe care i l-a dat, Domnul îi oferea lui Nebucadnețar perspectiva Cerului asupra visurilor lui îndrăznețe și asupra lucrării mâinilor lui: „Cel ce descopere tainele – îi spune Daniel împăratului – ți-a făcut cunoscut ce se va întâmpla (...) [ca] să afli ce-ți dorește inima” (2:29-30, n.n.). Domnul răspundea, probabil, la frământările lui privind viitorul imperiului său. În împărăția oamenilor – îi spune Domnul prin visul respectiv –, aurul va lăsa loc argintului; argintul, aramei; arama, fierului, iar atunci când fierul se va amesteca cu lutul, însuși Cerul va spulbera lucrarea mâinilor omului, așezând în locul ei o Împărăție veșnică, care nu va trece sub stăpânirea unui alt popor. Domnul îi aducea lui Nebucadnețar la cunoștință faptul că împărățiile lumii – între care se includea, bineînțeles și domnia lui, reprezentată prin capul de aur al chipului din vis – se destramă. Dar Domnul nu-i făcea această descoperire lui Nebucadnețar doar ca să-l frustreze, ci ca să-l invite să devină cetățeanul unei alte Împărății, care dăinuiește pentru veșnicie. Primirea cetățeniei în această Împărăție este posibilă doar prin smerirea noastră înaintea lui Dumnezeu.

Impactul scontat de Dumnezeu în viața lui Nebucadnețar trebuia să se realizeze la vederea pietrei desprinse din munte fără ajutorul vreunei mâini, care a lovit întregul edificiu al imperiului pe care el îl zidise cu atâta greutate și trudă, spulberându-l: „Atunci ferul, lutul, arama, argintul și aurul s-au sfărâmat împreună, și s-au făcut ca pleava din arie vară; le-a luat vântul, și nici urmă nu s-a mai găsit din ele” (2:35). Dacă spectatorul acestei imagini grozave ar fi avut măcar un strop de înțelepciune, ar fi trebuit să strige: „O, deșertăciune a deșertăciunilor (...) o deșertăciune a deșertăciunilor! Totul este deșertăciune” (Ecl. 1:2) „și goană după vânt” (Ecl. 2:11). Acela care a ajuns la această concluzie privind toată truda pe care și-o dă omul sub soare este pregătit să caute sensul lucrurilor în altceva decât în frământarea deșertăciunii.

Imediat după ce a primit tâlcuirea visului, Nebucadnețar a pornit-o în direcția bună, recunoscând că Domnul, Dumnezeu lui Daniel, „este Dumnezeul dumnezeilor și Domnul împăraților” (2:47), adică Acela care stăpânește atât peste dumnezei, cât și peste împărați și Căruia I se cuvin deci slava și cinstea. Dar nimeni nu se face părtaș la Împărăția lui Dumnezeu doar rostind vorbele lui Nebucadnețar. Dacă

afirmațiile făcute nu sunt dublate de fapte, ele nu fac altceva decât să ne condamne. Or, din cele relatate în capitolele care urmează, Nebucadnețar nu pare să fi adăugat și fapta la vorbă. De aceea, cu toată teama și reverența, Daniel a trebuit să-l confrunte pe împărat cu trăirea lui în contradicție cu cuvintele mari pe care le-a rostit nu doar o dată, atunci când Dumnezeu i-a ieșit în cale: „Placă-ți sfatul meu! – i-a zis Daniel. Pune capăt păcatelor tale, și trăiește în neprihănire, rupe-o cu nelegiuirile tale și ai milă de cei nenorociți, și poate că ți se va prelungi fericirea” (4:27). Nebucadnețar mai avea de parcurs un drum lung de la împărăția oamenilor până la Împărăția lui Dumnezeu.